

100/2

แบบจำลองสำหรับการประเมินผลกระทบการกีดกันทางการค้า
แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการต่อการค้า
กึ่งสดแช่แข็งของไทย : การวิเคราะห์หิมุเลขัน

T094818

RCH
SH
336.5
.S56
๗๖๘๙ ๗

เลขหมู่..... 94818
เลขทะเบียน.....
รับเดือนปี..... 26 MAY 2009

30 มกราคม 2534

๗๗๑๓/๑
๗๗๑๓
๗๖๘๑

โดยการสนับสนุนทุนวิจัยจากงบประมาณสถาบันฯ ปี พ.ศ. 2533

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

A Model for Evaluating the Effects of Formal
and Informal Barriers on Trade of Thai
Frozen Shrimp : A Simulation Analysis

30 January 1991

Supported by tyhe Institute's Budget 1990

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

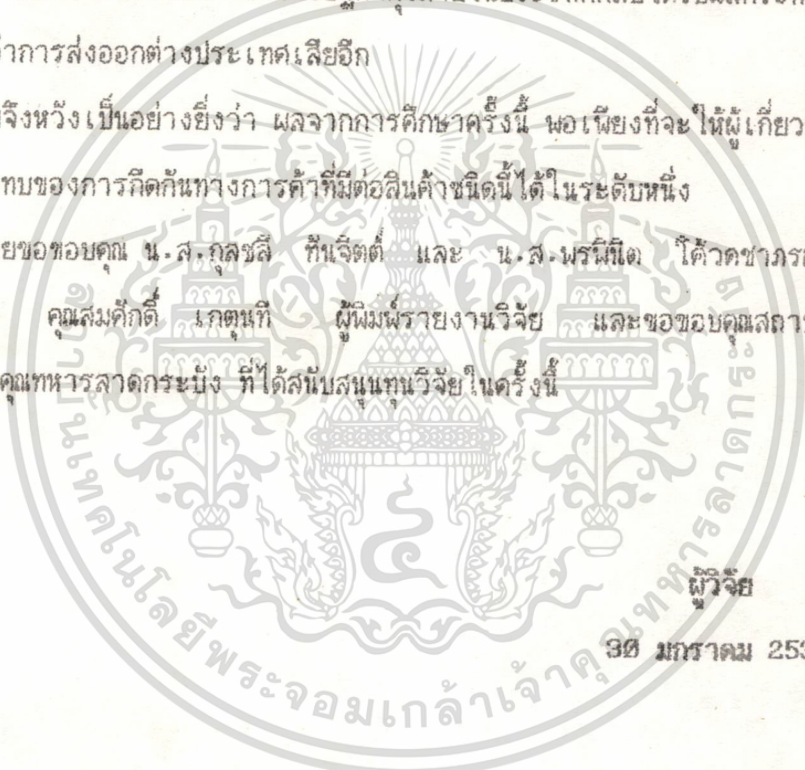

คำนำ

ในปัจจุบัน การกีดกันทางการค้าในตลาดโลกดูเหมือนจะทวีความรุนแรงมากขึ้นตลอดเวลา
กึ่งสดแซ่แข็งของไทยเป็นสินค้าชนิดหนึ่งที่ถูกผลกระทบจากการกีดกันทางการค้า ในการศึกษาจึงเป็น
ความพยายามขั้นต้นที่จะประเมินว่า ถ้าหากสินค้าชนิดนี้ถูกกีดกันทางการค้ามากขึ้น จะมีผลกระทบ
อย่างไรต่อเศรษฐกิจกึ่งสดแซ่แข็งของไทยทั้งในประเทศและการส่งออกต่างประเทศ จากการศึกษา
ค่อนข้างจะเห็นชัดเจนว่า ผลกระทบที่เกิดจากการกีดกันทางการค้ามีต่อเศรษฐกิจกึ่งสดแซ่แข็งทั้งภายใน
ประเทศและการส่งออกต่างประเทศ แต่เศรษฐกิจกึ่งภายในประเทศกลับได้รับผลกระทบจากการกีดกัน
ทางการค้ามากกว่าการส่งออกต่างประเทศเสียอีก

ผู้วิจัยจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลจากการศึกษาดังนี้ พอเพียงที่จะให้ผู้เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้
ตระหนักถึงผลกระทบของการกีดกันทางการค้าที่มีต่อสินค้าชนิดนี้ได้ในระดับหนึ่ง

สุดท้ายขอขอบคุณ น.ส. กุลวลี กิจเจ็ดดี และ น.ส. พรนิชใด ได้ช่วยหากรณี ผู้ช่วยวิจัย
ทั้งสองท่าน และ คุณสมศักดิ์ เกตุทนต์ ผู้พิมพ์รายงานวิจัย และขอขอบคุณสถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่ได้สนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัย
30 มกราคม 2534

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

กุ้งสดแช่แข็ง เป็นสินค้าสัตว์น้ำส่งออกซึ่งทำรายได้เป็นอันดับสองรองจากอาหารทะเลกระป๋อง แต่ปัจจุบันมูลค่าส่งออกมีแนวโน้มลดลง และส่วนแบ่งการตลาดในตลาดโลกของปริมาณส่งออกของไทยมีแนวโน้มลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากกุ้งสดแช่แข็งของไทยประสบปัญหาการกีดกันทางการค้าแบบกึ่งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ จากประเทศคู่ค้าและประเทศคู่แข่ง

วัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาสถานะทั่วไปของการผลิต การตลาดภายในประเทศและตลาดส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทย ตลอดจนภาวะการผลิตและการค้าระหว่างประเทศกุ้งสดแช่แข็งของประเทศผู้นำเข้าและผู้ส่งออกแข่งขันกับไทย และเพื่อศึกษาผลกระทบของการกีดกันทางการค้าที่มีต่อการผลิต การบริโภคภายในประเทศ การส่งออก ตลอดจนราคาขายส่งกุ้งสดของไทย ซึ่งการศึกษาค้างนี้ใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509-2530

วิธีการศึกษาได้นำแบบจำลองเศรษฐกิจมิติแบบ block-recursive system มาใช้ในการประมาณการผลิตฯ อุปสงค์ฯ ภายในประเทศ อุปสงค์ฯ เพื่อการส่งออก ตลอดจนราคาขายส่งกุ้งสดภายในประเทศ โดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดาและวิธีกำลังสองน้อยที่สุดสองชั้น ส่วนในการศึกษาผลกระทบของการกีดกันทางการค้าที่มีต่อการผลิตฯ อุปสงค์ฯ ภายในประเทศ อุปสงค์ฯ เพื่อการส่งออก และราคาขายส่งกุ้งสดภายในประเทศ ตลอดจนการพยากรณ์ในอนาคต ได้ใช้วิธีซิมูเลชัน

ผลการศึกษาพบว่า ความยืดหยุ่นของการผลิตกุ้งสดแช่แข็ง อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงราคาขายส่งกุ้งสดที่แท้จริงในประเทศมีค่า 0.582 ส่วนความยืดหยุ่นของการผลิตฯ อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงการผลิตกุ้งสดแช่แข็งในปีที่แล้วมีค่า 0.572 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศต่อหัว อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงราคาขายส่งกุ้งสดที่แท้จริงภายในประเทศ และรายได้ที่แท้จริงต่อหัวมีค่าเท่ากับ -0.102 และ 2.200 ตามลำดับ ความยืดหยุ่นของอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งเพื่อการส่งออก อันเนื่องมาจากราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็งที่แท้จริงเปลี่ยนแปลงมีค่าเท่ากับ -0.354 และความยืดหยุ่นของราคาขายส่งกุ้งสดภายในประเทศ อันเนื่องจากราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็งเปลี่ยนแปลงไปมีค่า 0.780

การศึกษาผลของการกีดกันทางการค้าโดยให้ราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็งที่แท้จริงเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 พบว่า การผลิตกุ้งสดแช่แข็ง และราคาขายส่งกุ้งสดภายในประเทศลดลงเฉลี่ยร้อยละ 8.500 และเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

45.663 ตามลำดับ ส่วนอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศต่อหัว และอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งเพื่อการส่งออกเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.493 และ ๑.๑๑4 ตามลำดับ

ผลการพยากรณ์ปรากฏว่า ในอัตราการเจริญเติบโตดังเช่นที่เป็นอยู่พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2531-2543 จะมีปริมาณการผลิตกุ้งสดแช่แข็ง อุปสงค์ฯ ภายในประเทศ และอุปสงค์ฯ เพื่อการส่งออกเฉลี่ยปีละ 34,654.49๑ ตัน ๑.346 กก./คน และ 39,212.96๑ ตัน ตามลำดับ ส่วนราคาขายส่งกุ้งสดในประเทศเฉลี่ย 43.153 บาท/กก.

จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การกระจายตลาดส่งออก และการควบคุมคุณภาพกุ้งสดแช่แข็งตลอดจนการช่วยเหลือในด้านข่าวสารต่าง ๆ เป็นสิ่งจำเป็นต่อการเผชิญกับปัญหาการกีดกันทางการค้ากุ้งสดแช่แข็งของไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น. ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ABSTRACT

Frozen shrimp is one of the important fishery products second only to canned seafood in term of export value. However, at present its export value and market share in world market tend to decline as the result of the problem of formal and informal barriers from both importing and exporting countries.

The major objective of this study was to describe the general situation of production, domestic and export markets of Thai frozen shrimp and also to analyse the effect of the barriers on supply, domestic demand per capita, export demand for Thai frozen shrimp and domestic wholesale price for Thai fresh shrimp. The time-series data from 1966 to 1987 was employed in this study.

Both ordinary least squares and two stage least squares methods were employed to estimate change in demand and supply of frozen shrimp, while simulation method was developed to analyse the effect of the barriers on trade of Thai frozen shrimp and to forecast demand and supply of the frozen shrimp.

The study found that the elasticity of frozen shrimp product with respect to real domestic wholesale price was 0.582, while the elasticity of frozen shrimp production caused by last year production was 0.572. The elasticity of domestic demand per capita for frozen shrimp with respect to real domestic wholesale price and real income per capita were -0.102 and 2.200, respectively. The elasticity of frozen shrimp demand for export with respect to real export price was -0.354. And the elasticity of domestic wholesale price with respect to export price was 0.780.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

The study found that increasing in the barriers through increasing in export price by 20 percent would decrease the frozen shrimp production and domestic wholesale price by 8.500 and 45.663 percent on the average, respectively. The domestic demand per capita and demand for export would be increased by 1.493 and 0.004 percent on the average, respectively.

The results of forecasting showed that the growth rate, covering the period of 1988-2000, of frozen shrimp production, domestic demand per capita, demand for export were at the average of 34,654.490 (tons), 0.346 (kg/capita) and 39,212.960 (tons) per year, respectively. The domestic wholesale price was 43.153 baht per kilogram on the average.

The overall study points to the fact that distributing export market, controlling quality of Thai frozen shrimp and helping in information are necessary to cope creatively with the problem of the barriers on Thai frozen shrimp trade.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
ประโยชน์ที่จะได้รับ	2
ขอบเขตการวิจัย	3
วิธีวิจัย	3
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
บทที่ 2 โครงร่างทางทฤษฎี	5
ลักษณะของการกีดกันทางการค้า	5
ผลกระทบของการกีดกันทางการค้า	10
สรุปแบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ทางสถิติ	17
วิธีหาค่าเฉลี่ย	19
บทที่ 3 การผลิตและการตลาดกุ้งสดแช่แข็งของไทย	21
การผลิตกุ้งทะเลของโลก	21
การตลาดกุ้งทะเลของโลก	26
ภาวะการผลิตกุ้งสดของไทย	30
การผลิตกุ้งสดแช่แข็งของไทย	32
การตลาดกุ้งสดแช่แข็งของไทย	34
โครงสร้างตลาดกุ้งสดแช่แข็งของไทยในต่างประเทศ	38
การผลิตและการตลาดของประเทศคู่แข่งของไทย	53

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์	63
ผลการกะประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองฯ	63
การวัดความสมบูรณ์ของแบบจำลองฯ	67
ผลของการกีดกันทางการค้าที่มีต่อแบบจำลองคู่แข่งของไทย	67
ผลการพยากรณ์อุปสงค์ อุปทาน และราคาในอนาคต	73
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	76
สรุป	76
ข้อเสนอแนะ	77
เอกสารอ้างอิง	79
ภาพผนวก	
ก. ตารางภาคผนวก	81

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ปริมาณการผลิตกุ้งทะเลของประเทศไทยที่สำคัญของโลก ในช่วงปี พ.ศ.252๑-2529	23
2	ผลผลิตกุ้งทะเลจากการเพาะเลี้ยงของโลก ระหว่างปี พ.ศ.2528-2531	25
3	ผลผลิตกุ้งทะเลจากการเพาะเลี้ยงแยกตามประเทศผู้ผลิต ที่สำคัญของโลกตั้งแต่ปี พ.ศ.2528-2533	27
4	การส่งออกกุ้งของประเทศไทยส่งออกที่สำคัญของโลก ตั้งแต่ปี พ.ศ.2524-2529	28
5	ปริมาณและมูลค่าการนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งของไทย ช่วงปี พ.ศ.252๑-2531	36
6	การส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทย ปี พ.ศ.2526-253๑	37
7	ราคาส่งออก (F.O.B.) กุ้งสดแช่แข็งของไทย ปี พ.ศ.2515-2529	39
8	ปริมาณการผลิตกุ้งของสหรัฐอเมริกา ปี พ.ศ.2515-2529	47
9	ปริมาณการนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งของสหรัฐอเมริกาแยกตามประเทศ ผู้ส่งออกที่สำคัญ ระหว่างปี พ.ศ.2526-253๑	49
10	ส่วนแบ่งของตลาดกุ้งสดแช่แข็งในสหรัฐอเมริกาของประเทศไทย ผู้ส่งออกที่สำคัญ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2526-253๑	50
11	การส่งออกกุ้งของประเทศไทยส่งออกที่สำคัญของโลก ตั้งแต่ปี พ.ศ.2524-2529	55
12	เปรียบเทียบราคาขายส่งกุ้งขาวแอดหัวแช่แข็งที่นำเข้าจาก ประเทศต่าง ๆ ในตลาดญี่ปุ่น ปี พ.ศ.2531	56

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	เปรียบเทียบราคาขายส่งกุ้งกุลาดำ ฝัดหัวแช่แข็ง จากประเทศต่าง ๆ ในตลาดญี่ปุ่น ปี พ.ศ.2531	59
14	ผลการกะประมาณสมการการผลิต อุปสงค์ภายในประเทศ อุปสงค์เพื่อการส่งออก และสมการความสัมพันธ์ของราคากุ้งสดแช่แข็ง ของไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2509-2530	64
15	การวัดความสมบูรณ์ของแบบจำลองกุ้งสดแช่แข็งของไทย	68
16	การเปลี่ยนแปลงผลผลิตกุ้งสดแช่แข็ง อุปสงค์กุ้งสดแช่แข็ง ภายในประเทศต่อหัว อุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งเพื่อการส่งออก และราคาขายส่งกุ้งสดภายในประเทศ เมื่อสมมติให้มีการ กีดกันทางการค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ปี พ.ศ.2509-2530	71
17	ผลการพยากรณ์การผลิต อุปสงค์ภายในประเทศ อุปสงค์ เพื่อการส่งออก และราคาขายส่งกุ้งสด ในช่วงปี พ.ศ.2531-2543	75
สารบัญตารางภาคผนวก		
ตารางภาคผนวกที่		หน้า
1	ผลการกะประมาณสมการแนวโน้มตัวแปรภายนอกในแบบจำลอง	81

สารบัญ

ภาพที่		หน้า
1	ผลกระทบของการกีดกันทางการค้าต่อราคากุ้งสดแช่แข็ง และปริมาณการค้ากุ้งสดแช่แข็งของไทย	11
2	การผลิตกุ้งสดแช่แข็งของไทยเมื่อมีการกีดกันทางการค้า เพิ่มขึ้นร้อยละ 20	69
3	ราคาขายส่งกุ้งสดภายในประเทศเมื่อมีการกีดกันทางการค้า เพิ่มขึ้นร้อยละ 20	70
4	อุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศต่อหัวเมื่อมีการกีดกันทางการค้า เพิ่มขึ้นร้อยละ 20	72
5	อุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งเพื่อการส่งออกเมื่อมีการกีดกันทางการค้า เพิ่มขึ้นร้อยละ 20	74

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การประมงได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ถึงแม้ว่าสาขาประมงจะมีมูลค่าเพียงร้อยละ 1.42 ของผลิตภัณฑ์ประชาชาติรวมของประเทศ หรือ ร้อยละ 7.09 ของผลิตภัณฑ์ประชาชาติจากภาคการเกษตรในปี พ.ศ.2527 ก็ตาม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2527) แต่เมื่อพิจารณาในด้านการส่งออกสินค้า สัตว์น้ำ ประเทศไทยสามารถส่งสินค้าสัตว์น้ำออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศมีมูลค่าและปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี ดังจะเห็นได้จากมูลค่าการส่งออกสินค้าสัตว์น้ำของไทยซึ่งได้เพิ่มจาก 1,649.9 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2516 เป็น 16,720.2 ล้านบาทในปี พ.ศ.2528 หรือเพิ่มขึ้นกว่า 10 เท่าตัว ในระยะเวลา 13 ปี (สถิติการประมงแห่งประเทศไทย, 2530)

การส่งออกสินค้าสัตว์น้ำที่สำคัญของไทยนับว่า ในปี พ.ศ.2530 สินค้าสัตว์น้ำที่สำคัญ ก็คือ อาหารทะเลกระป๋อง (13,220 ล้านบาท) รองลงมาก็คือ อาหารทะเลแช่แข็ง (12,359.51 ล้านบาท) โดยเฉพาะสินค้าอาหารทะเลแช่แข็งนั้น สินค้าที่สำคัญอันดับแรกก็คือ กุ้งสดแช่แข็ง (5,749.61 ล้านบาท) รองลงมาคือ ปลาหมึกสดแช่แข็ง (4,116.8 ล้านบาท) และปลาสด แช่แข็ง (2,493.1 ล้านบาท) (ฐานเศรษฐกิจ, 2531:9) จะเห็นได้ว่ากุ้งสดแช่แข็งเป็นสินค้า อาหารทะเลส่งออกที่สำคัญที่สุดในบรรดาสินค้าอาหารทะเลแช่แข็งทั้งหมด และมีมูลค่าส่งออกอยู่ใน อันดับที่ 10 ของมูลค่าสินค้าส่งออก 10 รายการแรกของประเทศ (ประชาชาติธุรกิจ, 2531:31)

การส่งออกกุ้งสดแช่แข็งนี้ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2508 เป็นต้นมา และขยายตัวมากขึ้นทุกปี (ฐานเศรษฐกิจ, 2531:27) แม้ว่าในบางปี ปริมาณ และมูลค่าส่งออกจะลดลงบ้างก็ตาม แต่ลู่วางส่งออกยังมีแนวโน้มแจ่มใสตลอดมา ดังจะเห็นได้จากปริมาณและมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่แข็ง เพิ่มขึ้นจาก 13,663 ตัน หรือมูลค่า 1,171.5 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2520 เป็น 22,647 ตัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หรือมูลค่า 2,763.5 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2525 แต่ในช่วงปี พ.ศ.2526-2527 การส่งออกกุ้งสดแช่แข็งชะลอตัวลงเหลือเพียง 20,150 ตัน หรือมูลค่า 3,164.5 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2526 เป็น 19,428 ตัน หรือ 2,798.6 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2527 (กรมศุลกากร, 2530) เนื่องจากตลาดส่งออกกุ้งสดแช่แข็งมีการแข่งขันกับประเทศส่งออกรายอื่น ๆ มากขึ้น โดยพิจารณาได้จากส่วนแบ่งการตลาดกุ้งสดแช่แข็งของไทยลดจากอันดับ 3 ของโลกในปี พ.ศ.2524 เป็นอันดับ 5 ของโลก ในปี พ.ศ.2529 (Infofishtrade new Globefish, 1988) และเมื่อพิจารณามูลค่าการนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งจากไทยของประเทศคู่ค้าที่สำคัญ 10 อันดับแรก จะเห็นได้ว่ามูลค่าการนำเข้าลดลงจาก 2,774.5 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2527 เป็น 1,138.2 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2528 หรือลดลงทั้งสิ้น 1,636.7 ล้านบาท (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2529)

นอกจากนี้การค้าสินค้าเกษตรระหว่างประเทศในปัจจุบัน มีปัจจัยหลายประการที่มีผลกระทบต่อ การส่งออก ไม่ว่าจะเป็นการกีดกันทางการค้าในรูปการเก็บภาษีชดเชย ภาษีตอบโต้ หรือการตั้งกฎระเบียบและเงื่อนไขต่าง ๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการมากมาย และมีแนวโน้มที่จะรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ฉะนั้นการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ผู้กำหนดนโยบายจำเป็นต้องทราบขนาดของผลกระทบของปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ที่มีต่อการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดต่างประเทศ เพื่อให้มีนโยบายที่กำหนดเดิมนั้นก่อประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานะทั่วไปของการผลิต การตลาดภายในประเทศและตลาดส่งออกของกุ้งสดแช่แข็งของไทย ตลอดจนภาวะการผลิตและการค้าระหว่างประเทศของประเทศผู้นำเข้าและผู้ส่งออกแข่งขันกับไทย
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของการกีดกันทางการค้าที่มีต่อการผลิต การบริโภคภายในประเทศ การส่งออก ตลอดจนราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประโยชน์ที่จะได้รับ

ในการวิจัยครั้งนี้มีสมมติฐานว่า การกีดกันทางการค้า ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการของประเทศผู้นำเข้า และผู้ส่งออกที่แข่งขันกับไทยมีอิทธิพลต่อการผลิตและการตลาดกุ้งสดแช่แข็งของไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เมื่อทราบขนาดของผลกระทบทำให้สามารถใช้เป็นเครื่องมือวางนโยบายให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ หน่วยงานที่สามารถนำไปใช้ได้คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมพาณิชย์สัมพันธ์ เป็นต้น

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยเป็นการวิเคราะห์ผลการกีดกันทางการค้าที่มีผลกระทบต่อการผลิต อุปสงค์ภายในประเทศ อุปสงค์เพื่อการส่งออกและราคา จะใช้ข้อมูลรายปีระหว่างปี พ.ศ. 2509-2531

วิธีวิจัย

ก. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นข้อมูลทุติยภูมิรายปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509-2531 โดยรวบรวมจากเอกสาร วารสาร งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลทางด้านสถิติที่หน่วยราชการและองค์กรระหว่างประเทศได้รวบรวมไว้

ข. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาถึงผลกระทบของการกีดกันทางการค้าที่มีต่ออุปสงค์และอุปทานกุ้งสดแช่แข็งของไทย จะใช้แบบจำลองระบบสมการ block-recursive system ซึ่งใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบสองขั้นในการวิเคราะห์ หาสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในแบบจำลอง และใช้วิธีซิมูเลชัน (simulation method) วิเคราะห์ผลของการกีดกันทางการค้าต่ออุปสงค์และอุปทานกุ้งสดแช่แข็งของไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วีรัช กระแสนิตร (2530) ทำการศึกษาผลของการเปลี่ยนแปลงนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศต่ออุปสงค์ อุปทาน ราคากุ้งสดแช่แข็ง และพยากรณ์อุปสงค์อุปทาน กุ้งสดแช่แข็งในอนาคต โดยเน้นประเทศผู้นำเข้ากุ้งสดแช่แข็งที่สำคัญคือ ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 มีผลให้การผลิต กุ้งสดแช่แข็ง อุปสงค์เพื่อการส่งออกไปญี่ปุ่น อุปสงค์เพื่อการส่งออกไปสหรัฐฯ และราคาขายส่งในประเทศเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 46.91, 35.73, 273.1 และ 4.91 ตามลำดับ ส่วนอุปสงค์ภายใน ประเทศลดลงเฉลี่ยร้อยละ 2.38 ผลการพยากรณ์ในช่วงหลังวิกฤติการณ์น้ำมันพบว่า ระหว่างปี 2528- 2537 จะมีปริมาณการผลิตกุ้งสดแช่แข็ง อุปสงค์ภายในประเทศ อุปสงค์เพื่อการส่งออกไป ประเทศญี่ปุ่นและอุปสงค์เพื่อการส่งออกไปสหรัฐฯ เฉลี่ยปีละ 39,846.93, 8,795.20, 12,825.97 และ 7,630.36 ตัน ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงร่างทางทฤษฎี

ในส่วนนี้เป็นการกล่าวถึงลักษณะของการกีดกันทางการค้าในรูปแบบเป็นทางการและ
ไม่เป็นทางการ และผลกระทบของสิ่งเหล่านี้ต่อการค้าระหว่างประเทศของกึ่งสดแซ่แข็งของไทย
แบบจำลองทางเศรษฐมิติของกึ่งสดแซ่แข็งของไทยที่ใช้ในการวิเคราะห์ และวิธีหาค่าเฉลี่ยที่ใช้ใน
การวิเคราะห์ผลกระทบของการกีดกันทางการค้า โดยมีรายละเอียดดังนี้

ลักษณะของการกีดกันทางการค้า

ในหัวข้อนี้เป็นการกล่าวถึงการค้ากีดกันทางการค้า ทั้งแบบเป็รทางการและไม่เป็นทาง
การ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนโยบายที่ใช้กับสินค้าหมวดอาหาร ซึ่งกึ่งสดแซ่แข็งของไทยก็รวมอยู่ใน
หมวดนี้
เช่นเดียวกัน

ก) การกีดกันทางการค้าในรูปแบบเป็นทางการ

ลักษณะของนโยบายจะใช้เพื่อจำกัดปริมาณการนำเข้าสินค้าของต่างประเทศโดยตรง
ซึ่งแบ่งออกเป็น การเก็บภาษีนำเข้า การจำกัดปริมาณการนำเข้าซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การเก็บภาษีนำเข้า ได้แก่ อัตราภาษีศุลกากรทั่วไป อัตราภาษีศุลกากรจำกัดโควตา
นำเข้า และการเรียกเก็บภาษีต่อต้านการทุ่มตลาด และตอบโต้การอุดหนุน ไม่ว่าจะเป็นการจัดเก็บภาษี
ชนิดใดก็ตาม จะเก็บ ณ จุดการนำเข้าและก่อนที่จะปล่อยสินค้าไปสู่ผู้นำเข้า

ในกรณีกึ่งสดแซ่แข็งของไทย ประสบปัญหาอัตราภาษีสูงมากในการนำเข้าตลาด
ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป ประมาณร้อยละ 16-24 (ศูนย์ข้อมูลเอมิซีไอ, 2532 : 137) ส่วน
ประเทศญี่ปุ่นจะเก็บภาษีศุลกากรร้อยละ 10 ของราคา C.I.F. ทั้งนี้ GATT กำหนดไว้แค่ร้อยละ 3
เท่านั้น (Japan External Trade Organization, 1988)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจำกัดปริมาณการนำเข้า เป็นวิธีการจำกัดปริมาณการนำเข้าที่ได้ปริมาณตามต้องการอย่างสมบูรณ์ การจำกัดปริมาณการนำเข้า ได้แก่ การกำหนดโควตาการนำเข้า เจือปนไขต่าง ๆ โดยความสมัครใจ ข้อพึงปฏิบัติ และข้อห้ามต่าง ๆ สำหรับกึ่งสดแซ่แข็งของไทยยังไม่ถูกกระทบกระเทือนโดยมาตรการนี้

ข) การกีดกันทางการค้าในรูปแบบไม่เป็นทางการ

โดยปกติแล้วมาตรการกีดกันทางการค้าชนิดนี้มีหลายรูปแบบด้วยกัน แต่โดยทั่วไปแล้วจะมีผลกระทบต่อการค้าทางอ้อม ได้แก่ ข้อกำหนดเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้า นโยบายทางด้านการจัดซื้อสินค้าและการกระจายสินค้า ไปสู่มือผู้บริโภคของประเทศผู้นำเข้า การช่วยเหลือทางด้านการเงินและการชดเชยในรูปแบบต่าง ๆ ของประเทศผู้นำเข้า

ข้อกำหนดเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้า

ในกรณีกึ่งสดแซ่แข็งของไทย ประสบปัญหาเมื่อองค์การอาหารและยาของสหรัฐฯ (USFDA) เข้มงวดในเรื่องมาตรฐานสินค้าประเภทอาหารที่นำเข้าจากต่างประเทศ และสหรัฐฯ ยังกำหนดให้สินค้าประเภทกึ่ง และปลาแซ่แข็งอยู่ในรายการสินค้าที่ถูกกักกันโดยอัตโนมัติ กล่าวคือ เมื่อสินค้าถูกส่งไปถึงด่านนำเข้าก็จะถูกกักกันทันทีจนกว่าผู้นำเข้าจะนำผลการตรวจสอบคุณภาพสินค้าจากผู้ตรวจสอบเอกชนที่ USFDA ให้การรับรองมาแสดง ซึ่งต้องใช้เวลานานนับเดือน ทำให้ทั้งผู้ส่งออกของไทย และผู้นำเข้าของสหรัฐฯ ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น เป็นผลให้ราคาส่งออกสินค้าของไทยในตลาดสหรัฐฯสูงขึ้น¹

¹ สหรัฐฯ เป็นลูกค้ากึ่งสดแซ่แข็งของไทยเป็นอันดับสอง รองจากประเทศญี่ปุ่น ฉะนั้นเมื่อไทย

เผชิญกับมาตรการนี้ ย่อมมีผลกระทบต่อการค้าส่งออกของไทยเป็นอย่างมาก เอกสารฉบับนี้ออกให้สงวนลิขสิทธิ์โดยกรมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ เมื่อถูกเปิดเผยให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากนี้กึ่งสดแช่แข็งของไทยยังประสบปัญหาเรื่องมาตรฐานสินค้ากับประเทศสมาชิกประชาคมฯ บางประเทศ ได้แก่ ฝรั่งเศส และอิตาลี กล่าวคือ ประเทศเหล่านี้กำหนดมาตรฐานไว้ว่า ห้ามมิให้มีสารเอทิลีน ไดออกไซด์ เตตรา อะซีเตต (EDTA) เจือปนอยู่

ในกรณีประเทศญี่ปุ่น ญี่ปุ่นจะใช้กฎหมาย Food Sanitary Law ความคุ้มครองในเรื่องคุณภาพส่วนผสม กรรมวิธีการผลิต การแปรรูป การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษา รวมทั้งวิธีการจำหน่าย และการนำเข้า

ญี่ปุ่นอนุญาตให้ใช้สารบางชนิดเพื่อรักษาความสดของกุ้งได้ แต่ห้ามมิให้มีสารซิลเฟอไดออกไซด์เกิน ๑.1 กรัมต่อกุ้ง 1 กก. และไม่อนุญาตให้ใช้สารบอแรกซ์ในกุ้ง

นโยบายการจัดซื้อและการกระจายสินค้า ไปสู่ผู้บริโภค

สำหรับนโยบายการกระจายสินค้าไปสู่ผู้บริโภค จะเป็นมาตรการภายในประเทศหรือภายในแต่ละพื้นที่ของแต่ละประเทศ การพิจารณาผลกระทบต่อการนำเข้าจากไทยคงจะไม่ชัดเจนมากนัก ที่สำคัญคือนโยบายในการจัดซื้อจากประเทศนำเข้าอาจจะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศพอจะสรุปได้ดังนี้

สหรัฐอเมริกา

นโยบายที่สำคัญที่น่าจะมีผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าของไทยทุกชนิด รวมทั้งกึ่งสดแช่แข็งในอนาคตก็คือ ม.3๑1 ซึ่งมีหลักการว่า "ถ้าประเทศใดทำการค้ากับสหรัฐฯ โดยไม่เป็นที่ธรรมแล้ว ก่อให้เกิดผลเสีย ก่อให้เกิดภาระแก่สหรัฐฯ แล้ว รัฐบาลจะทำการสอบสวนประเทศนั้นหาข้อเท็จจริง สอบสวน เจรจา ถ้าไม่มีการแก้ไขในระยะกำหนด สหรัฐฯ ก็จะตอบโต้โดยการขึ้นภาษีสินค้าของประเทศนั้นเข้าไปในสหรัฐฯ" ซึ่งเป็นมาตรการที่สามารถใช้ได้กว้างขวางมาก โดยไม่มีการระบุว่าจะเป็นสินค้าประเภทใด และจะใช้อัตราภาษีเท่าใด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเทศกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (EEC)

ถ้าพิจารณาในลักษณะการส่งออกแล้วน่าจะมีผลดีต่อไทย แต่หลักการข้อหนึ่งในการรวมตัวก็คือ จะใช้หลักการการปฏิบัติต่างตอบแทน เช่น กลุ่ม EEC บอกว่าจะเปิดตลาดให้ประเทศคู่ค้าในทันทีเมื่อประเทศในเปิดตลาดให้ EEC ด้วยเป็นการตอบแทน ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว อาจเกิดปัญหาเช่นเดียวกับ ม.301 ของสหรัฐฯ ถ้าไทยไม่เปิดตลาดให้ EEC EEC อาจจะมีกีดกันสินค้าเราได้ ข้ออ้างที่ว่าไม่เป็นการเปิดตลาดของ EEC ก็คือ EEC จะใช้เฉพาะกรณีที่ยังไม่มีข้อตกลงใน GATT คือ มีข้อตกลงอยู่ว่า ถ้ามีการค้าแต่ละประเทศจะต้องตอบแทนในเงื่อนไขใดบ้าง EEC จะใช้เรื่องที่ยังไม่ได้ตกลงใน GATT เช่น การเปิดธนาคาร ประกันภัย การเดินเรือ มาเป็นข้ออ้างซึ่งจะมีผลกระทบต่อ การส่งออกของไทยไปยังประเทศในกลุ่มนี้ได้

นอกจากนี้ การกำหนดมาตรฐานของ EEC เมื่อรวมเป็นตลาดเดียวจะใช้มาตรฐานเดียวกันทุกประเทศในกลุ่ม EEC ซึ่งจะมีผลตามมาก็คือ ถ้ามาตรฐานสูงเกินไป ไทยจะไม่สามารถส่งเข้าประเทศได้เลยในกลุ่ม EEC ซึ่งต่างกับในกรณีที่ยังไม่รวมเป็นตลาดเดียว ซึ่งมาตรฐานแต่ละประเทศต่างกัน ทำให้ไทยสามารถเลือกนำเข้าได้ ฉะนั้นจากที่กล่าวมาข้างต้น จึงถือว่าเป็นการกีดกันทางการค้า

การช่วยเหลือทางการเงินและการชดเชยในรูปแบบต่าง ๆ

หลายประเทศที่นำเข้ากุ้งสดแช่แข็งจากไทย มีมาตรการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในประเทศของตนเอง ถึงแม้ว่ามาตรการต่าง ๆ เหล่านี้จะจะมีผลกระทบต่อปริมาณการผลิตภายในประเทศก็จริง แต่ก็ย่อมจะมีผลกระทบมายังการค้าระหว่างประเทศด้วย ฉะนั้นจึงจัดให้เป็นมาตรการกีดกันทางการค้าแบบไม่เป็นทางการ มาตรการเหล่านี้ได้แก่ การประกันราคาสินค้า การชดเชยการผลิต การชดเชยปัจจัยการผลิต การชดเชยการส่งออก การยกเว้นภาษีกรณีพิเศษต่าง ๆ และการชดเชยการประกันภัย มาตรการเหล่านี้จะมีผลกระทบต่อ การไหลของการค้าระหว่างประเทศ การใช้มาตรการต่าง ๆ เหล่านี้ขึ้นกับแต่ละประเทศ ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงประเทศที่เป็นเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลูกค้ากุ้งสดแช่แข็งที่สำคัญของไทย และประเทศที่ส่งกุ้งสดแช่แข็งเป็นสินค้าออกที่สำคัญ โดยจะกล่าวถึงมาตรการหรือนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยไปยังประเทศลูกค้าและมาตรการที่คู่แข่งชั้นส่งออกของไทยใช้ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการค้ากุ้งสดแช่แข็งในตลาดโลก

มาตรการที่ใช้โดยผู้นำเข้ากุ้งสดแช่แข็งจากไทยที่สำคัญ

มาตรการที่ใช้แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ฉะนั้นเพื่อความชัดเจนจะแยกเป็นรายประเทศดังนี้

สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกามีมาตรการมากมายที่ใช้เพื่อช่วยเหลือการเกษตรในประเทศ แต่ส่วนใหญ่จะเน้นทางด้านรัฐวิสาหกิจที่มีผลกระทบต่อการค้ากุ้งจากไทยเป็นไปโดยอ้อมคือ การช่วยเหลือทางด้านรัฐวิสาหกิจอื่น ๆ จะมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการผลิตอาหารกุ้ง ซึ่งทำให้ราคาอาหารกุ้งลดต่ำลง มีผลให้การผลิตกุ้งจากการเพาะเลี้ยงภายในประเทศได้มากขึ้น และการเพาะเลี้ยงยังได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนเป็นอย่างมาก (International Trade Center, 1988 : 51) นอกจากนี้ยังให้ความช่วยเหลือทางด้านเงินเชื่อ การเก็บสินค้า การจ่ายเงินช่วยเหลืออื่น ๆ ต่อผู้ผลิตภายในประเทศ (Menzie และ Prentice, 1987 : 946-951) ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการค้ากุ้งจากไทย

ญี่ปุ่น

ถึงแม้ว่าญี่ปุ่นไม่มีมาตรการเพื่อช่วยเหลือผู้ผลิตกุ้งโดยตรง แต่รัฐบาลได้พยายามส่งเสริมให้เพิ่มการผลิตให้ทันต่อความต้องการในประเทศ ฉะนั้นจึงมีการพัฒนาการประมงในกลุ่มบริษัทต่างๆ ของญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น โดยความร่วมมือทั้งด้านเรือและเครื่องมือในลักษณะสหกรณ์อุตสาหกรรม เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประมงในย่านอินโด-แปซิฟิกและพื้นที่อื่นๆ มากขึ้น จึงจะมีผลทำให้การนำเข้ากุ้งจากไทยน้อยลงได้ นอกจากนี้การนำเข้าสินค้าประเภทอาหารจะทำโดยบริษัทของญี่ปุ่นเป็นส่วนใหญ่ บริษัทเหล่านี้มีเงินทุนมากจึงสามารถให้สินเชื่อแก่ลูกค้าของตนเองได้ จึงเป็นอุปสรรคต่อผู้ส่งออกของไทยไปยังตลาดญี่ปุ่นซึ่งประสบปัญหาเงินทุน จึงจำเป็นจะต้องขายกุ้งในราคาที่สูงกว่าบริษัทของญี่ปุ่นเอง (International Trade Center, 1988)

มาตรการต่าง ๆ จากประเทศแข่งขันส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทย

ประเทศคู่แข่งที่สำคัญในตลาดส่งออกกุ้งสดแช่แข็งคือ สาธารณรัฐประชาชนจีน เอกวาดอร์ รัฐให้การสนับสนุนจนสามารถส่งออกกุ้งสดแช่แข็งได้ในราคาที่ต่ำกว่าไทย สำหรับอินโดนีเซีย มาเลเซีย ได้พัฒนาการเพาะเลี้ยงกุ้ง (กุลาดำ) ประสบความสำเร็จโดยการสนับสนุนข่าวสารสินเชื่อ จากรัฐบาล ซึ่งจะมีผลให้ราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็งในตลาดโลกลดต่ำลง ซึ่งจะมีผลกระทบต่อ การส่งออกของไทยที่ยังมีต้นทุนการผลิตสูง (ศูนย์ข้อมูล อีบีซีไอ, 2532)

ผลกระทบของการกีดกันทางการค้า

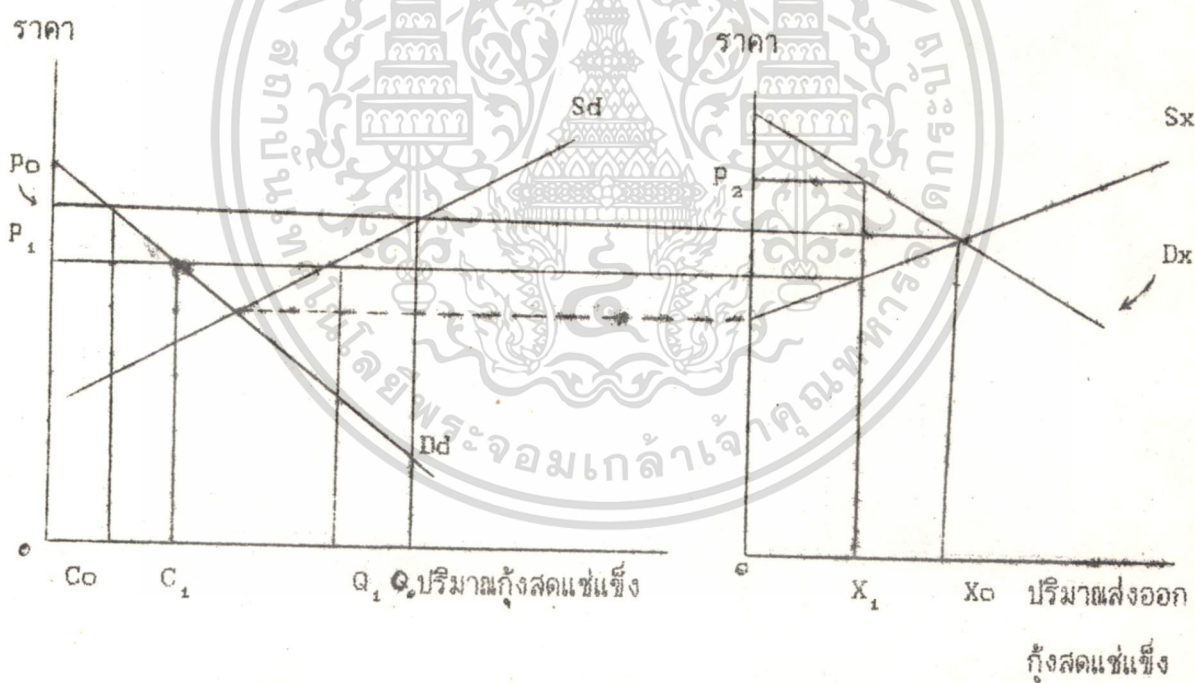
การกีดกันทางการค้าไม่ว่าจะเป็นแบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการของประเทศผู้นำเข้ากุ้งสดแช่แข็งจากไทย หรือผู้ส่งออกกุ้งสดแช่แข็งแข่งขันกับไทย ผลที่สำคัญประการหนึ่งคือ ทำให้ราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยสูงขึ้น ซึ่งจะมีผลกระทบทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคภายในประเทศ และต่างประเทศ ซึ่งสามารถกล่าวรายละเอียดได้ดังนี้คือ

จากภาพที่ 1 S_x เป็นอุปทานส่งออกกุ้งสดแช่แข็ง ซึ่งเป็นส่วนแตกต่างตามแนวนอนระหว่างเส้น S_d ซึ่งเป็นอุปทานภายในประเทศ และเส้น D_d เป็นอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศ D_f เป็นอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งเพื่อการส่งออกต่างประเทศ ซึ่งมีความชันเป็นลบ หรือลด

¹ รายละเอียดจะกล่าวไว้ในบทต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลงจากซ้ายไปขวา สาเหตุที่เส้น D_x มีความชันเป็นลบ เนื่องจาก ราคากุ้งสดแช่แข็งในตลาดต่างประเทศจะถูกกำหนดโดยปริมาณส่งออกกุ้งสดแช่แข็งทั้งหมดของโลก และไทยเป็นผู้ส่งออกกุ้งสดแช่แข็งรายใหญ่อันดับ 5 ของโลก⁴ ปริมาณส่งออกของไทย น่าจะมีผลกระทบต่อราคากุ้งสดแช่แข็งในตลาดต่างประเทศ ถึงแม้ว่าไทยจะไม่ใช่ผู้ส่งออกรายใหญ่ที่สุดในโลกก็ตาม ฉะนั้นอุปสงค์เพื่อการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทย จึงไม่น่าจะมีความยืดหยุ่นอย่างสมบูรณ์ ดังนั้นเมื่อกุ้งสดแช่แข็งของไทยประสบกับปัญหาการกีดกันทางการค้า ทำให้ราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็งจากไทยเพิ่มจาก P_0 เป็น P_2 และราคากุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศลดลงจาก P_0 เป็น P_1 ปริมาณการผลิตกุ้งสดแช่แข็งในไทยจะลดลงจาก Q_0 เป็น Q_1 ปริมาณการบริโภคกุ้งสดแช่แข็งในไทยเพิ่มขึ้นจาก C_0 เป็น C_1 ปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยลดลงจาก X_0 เป็น X_1

ภาพที่ 1 ผลกระทบของการกีดกันทางการค้าต่อราคากุ้งสดแช่แข็ง และปริมาณการค้ากุ้งสดแช่แข็งของไทย

⁴ จะกล่าวโดยรายละเอียดในบทต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบจำลองทางเศรษฐมิติของกุ้งสดแช่แข็งของไทย

แบบจำลองทางเศรษฐมิติของกุ้งสดแช่แข็งของไทย จะประกอบไปด้วยสมการการผลิต กุ้งสดแช่แข็ง สมการอุปสงค์ภายในประเทศ สมการอุปสงค์เพื่อการส่งออกต่างประเทศ สมการ ความสัมพันธ์ของราคา และสมการดุลยภาพตลาดกุ้งสดแช่แข็งของไทย มีรายละเอียดดังนี้คือ

สมการการผลิตกุ้งสดแช่แข็ง

ตามทฤษฎีการผลิต ผู้ผลิตจะผลิต ณ จุดที่ได้กำไรสูงสุด ฉะนั้นผลผลิตที่จะผลิตออกมา เพื่อให้ได้กำไรสูงสุดนั้น จึงขึ้นอยู่กับกำไรที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งประกอบด้วยผลผลิตที่คาดว่าจะผลิต และต้นทุนที่คาดว่าจะใช้ในการผลิต ซึ่งทั้งผลผลิตที่คาดว่าจะผลิต (desired output) และต้นทุนที่จะใช้ (expected cost) ขึ้นกับราคาตลาดของผลผลิตและปัจจัยที่ใช้ ส่วนราคาสินค้าแข่งขัน คือ ราคาของปลาหมึกสดแช่แข็ง ที่ผู้ผลิตคาดว่าจะได้รับนั้น จากการศึกษาของ วีรัช (วีรัช, 2530) พบว่าไม่มีผลกระทบต่อการผลิตกุ้งสดแช่แข็ง เพราะลักษณะในตัวสินค้าไม่สามารถทดแทนกันได้ ฉะนั้น สมการพื้นฐานในการผลิตกุ้งสดแช่แข็ง จึงได้ดังนี้

$$Q_t^* = f(P_t^*, F_t^*) \dots \dots \dots (1)$$

โดยกำหนดให้

- Q_t^* = ผลผลิตกุ้งสดแช่แข็งที่คาดว่าจะผลิต ในปี t
- P_t^* = ราคาขายส่งกุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศที่ผู้ผลิตคาดว่าจะได้รับ ในปี t
- F_t^* = เป็นราคาตลาดของปัจจัยการผลิต ในปี t

⁴ ไทยส่งออกได้เป็นอันดับ 3 ของสินค้าสัตว์น้ำส่งออก รองจากอาหารทะเลกระป๋องและกุ้งสดแช่แข็ง

ทั้งผลผลิตที่คาดว่าจะผลิตและราคาคาดคะเนไม่สามารถจะวัดได้โดยตรง (Nerlove, 1979 : 874 - 888) ได้แนะนำว่า วิธีที่ง่ายที่สุดก็คือราคาคาดคะเนในปีที่ t สามารถใช้ราคาจริง (actual price) ในปีที่ $t-1$ แต่จากการศึกษาของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2526) กล่าวว่า ตามสภาพความเป็นจริงแล้วข่าวสารด้านราคา กุ้งสดแช่แข็งที่ผู้ผลิตภายในประเทศได้รับนั้นค่อนข้างสมบูรณ์ แต่ข่าวสารด้านราคาปัจจัยที่ผู้ผลิตได้รับยังไม่สมบูรณ์เพียงพอ ฉะนั้นในที่นี้จะให้ $P_t = P_{t-1}$ และ $F_t = F_{t-1}$ ฉะนั้นผู้ผลิตจึงสามารถปรับตัวในการผลิตได้ (1) จึงเป็น

$$Q_t^* = f(P_t, F_{t-1}) \dots \dots \dots (2)$$

อย่างไรก็ตามผู้ผลิตส่วนมากจะไม่สามารถผลิตได้เท่ากับจำนวนที่วางแผนไว้ (desired output) อาจจะเป็นเนื่องมาจากวัตถุดิบ หมายถึง กุ้งสดที่ผลิตได้ไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลงได้ในระยะเวลาอันสั้น¹ ฉะนั้นผลผลิตที่ผลิตได้จริง ๆ จึงหาได้จากแบบจำลองในการปรับตัว (adjustment model) (Nerlove, 1956 : 496-509) คือ

$$Q_t - Q_{t-1} = k(Q_t^* - Q_{t-1}) \dots \dots \dots (3)$$

$$0 \leq k \leq 1$$

โดย k เป็นสัมประสิทธิ์ของการปรับตัว

¹ สาเหตุที่ใช้ค่าที่แท้จริงก็เพราะว่าผู้ผลิตอาจจะเห็นว่าราคาสินค้าในท้องตลาดสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากภาวะเงินเฟ้อ ฉะนั้นจึงทำการผลิตให้ได้กำไรที่แท้จริงสูงสุดมากกว่ากำไรปกติ (normal profit)

ฉะนั้นจากสมการ (2), (3) สามารถเขียนใหม่ในรูปของการผลิตที่แท้จริง (actual output) ได้ดังนี้

$$Q_t = f(P_t, Q_{t-1}, R_{t-1}) \dots \dots \dots (4)$$

ในการศึกษาครั้งนี้การผลิตกึ่งสดแช่แข็ง จึงสามารถกะประมาณได้โดยสมการการผลิต ดังนี้

$$Q_t = f(P_{dt} / WPI_t, Q_{t-1}, R_{t-1}) \dots \dots \dots (5)$$

- Q_t = ปริมาณการผลิตกึ่งสดแช่แข็งของไทย ปีที่ t (1,000 กก.)
- P_{dt} = ราคาขายส่งกึ่งสดในประเทศ ปีที่ t (บาท/กก.)¹
- WPI_t = ดัชนีราคาขายส่งในประเทศไทย ปีที่ t
- R_{t-1} = อัตราดอกเบี้ยในท้องตลาดปีที่ $t-1$ (ร้อยละ)
- Q_{t-1} = ปริมาณการผลิตกึ่งสดแช่แข็งของไทย ปีที่ $t-1$ (1,000 กก.)

สมการที่ (5) แสดงถึงการผลิตกึ่งสดแช่แข็งของไทย ปีที่ t ขึ้นกับราคาขายส่งกึ่งสดในประเทศ ปีที่ t (ซึ่งปรับให้อยู่ในค่าที่แท้จริง (real term) โดยใช้ดัชนีขายส่งในประเทศ) ซึ่งเมื่อราคาขายส่งกึ่งสด¹ เพิ่มขึ้น ทำให้มีการผลิตมากขึ้น R_{t-1} เป็นอัตราดอกเบี้ยในท้องตลาดในปีที่ $t-1$ เพราะผู้ผลิตจะทำการผลิตจำเป็นต้องหาเงินทุนก่อนการผลิต เมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนสูง จึงลดการผลิตลง ฉะนั้นจึงคาดว่าเครื่องหมายสัมประสิทธิ์ของ R_{t-1} น่าจะเป็นลบ ส่วน Q_{t-1} คาดว่าจะมีผลต่อการผลิตกึ่งสดแช่แข็งทางบวก

¹ สาเหตุที่ใช้ราคาขายส่งกึ่งสดแทนราคาขายส่งกึ่งสดแช่แข็งภายในประเทศ เป็นเพราะไม่สามารถจะหาข้อมูลของราคาขายส่งกึ่งสดแช่แข็งภายในประเทศได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สมการอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศ

$$C_t = f(P_{d,t}/WPI_t, (NI_t/CPI_t)/POP_t) \dots\dots\dots(6)$$

กำหนดให้

- C_t = ปริมาณอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งในประเทศ ปีที่ t (1000 กก.)
- NI_t = รายได้ประชาชาติของไทย ปีที่ t (พันล้านบาท)
- CPI_t = ดัชนีราคาผู้บริโภคของไทย ปีที่ t
- POP_t = ประชากรของไทย ปีที่ t (ล้านคน)

สมการที่ (๖) แสดงถึงอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศ ขึ้นกับราคาขายส่งกุ้งสดภายในประเทศ ปีที่ t รายได้ต่อหัวที่แท้จริง ปีที่ t จึงคาดว่าเครื่องหมายสัมประสิทธิ์ของตัวแปร $P_{d,t}/WPI_t$ จะเป็นลบ และเครื่องหมายสัมประสิทธิ์ของรายได้ต่อหัวเป็นบวก

สมการอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งเพื่อการส่งออกต่างประเทศ

$$X_t = f(P_{x,t}, E_{x,t}) \dots\dots\dots(7)$$

กำหนดให้

X_t = ปริมาณอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งเพื่อการส่งออกต่างประเทศ ปีที่ t
(1000 กก.)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

$P_{x,t}$ = ราคาส่งออกกึ่งสดแช่แข็งของไทย ปีที่ t (บาท/กก.)

$E_{x,t}$ = อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่แท้จริง¹ ในปีที่ t
(บาท/ดอลลาร์สหรัฐฯ)

สมการ (7) แสดงถึงอุปสงค์กึ่งสดแช่แข็งเพื่อการส่งออก ขึ้นกับราคาส่งออกกึ่งสดแช่แข็งของไทย ในปีที่ t และอัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่แท้จริง ในปีที่ t ซึ่งคาดคะเนว่าเครื่องหมายสัมประสิทธิ์ของราคาส่งออกกึ่งสดแช่แข็งน่าจะเป็นลบ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราแลกเปลี่ยน⁴ ที่แท้จริงน่าจะเป็นบวก

สมการความสัมพันธ์ของราคา

เนื่องจากในแต่ละระดับของตลาดจะมีราคาที่เกี่ยวข้องต่างกัน กล่าวคือราคาขายส่งภายในประเทศจะมีผลกระทบต่ออุปสงค์ภายในประเทศ และการผลิตภายในประเทศ ในกรณีกึ่งสดแช่แข็งจะให้ราคาขายส่งกึ่งสดภายในประเทศ ส่วนราคาส่งออกกึ่งสดแช่แข็งจะมีราคาสูงกว่าราคาขายส่งกึ่งหรือราคาขายส่งกึ่งสดแช่แข็งภายในประเทศ เพราะได้รวมค่าธรรมเนียมในการส่งออกในประเทศผู้นำเข้า ส่วนเหลือมีการลดลง ค่าขนส่ง และที่สำคัญของการศึกษาครั้งนี้ก็คือผลอันเนื่องมาจากกีดกันการค้าด้วยวิธีต่างๆ ทั้งเป็นทางการ เช่น ภาษีศุลกากร และไม่เป็นทางการ เช่น การตั้งกฎระเบียบ และเงื่อนไขต่าง ๆ จากที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้นของบทนี้ โดยทั่วไปแล้วราคาเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง ในการศึกษาครั้งนี้จะสมมุติให้ราคาเหล่านี้รวมอยู่ในราคาส่งออกกึ่งสดแช่แข็งของไทย

¹ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่แท้จริง เป็นการปรับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศธรรมดา ด้วยความแตกต่างระหว่างอัตราเงินเฟ้อของประเทศสหรัฐฯ กับอัตราเงินเฟ้อของประเทศไทย ถ้าราคาสินค้าในประเทศไทยเพิ่มขึ้นเร็วกว่าในประเทศสหรัฐฯ และไม่มีการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนธรรมดาแล้ว มูลค่าของเงินตราไทยจะมีมูลค่ามากเกินความเป็นจริง เมื่อมูลค่าเงินตราของไทยสูงเกินไป จะมีผลลบต่อการส่งออกกึ่งสดแช่แข็งของไทย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ฉะนั้นสมการความสัมพันธ์ของราคาจึงได้ดังนี้

$$P_{dt} = f(P_{xt}) \dots\dots\dots(8)$$

สมการดุลยภาพของตลาด

ในการศึกษารุ่นนี้ อุปสงค์จะประกอบด้วยอุปสงค์ภายในประเทศ อุปสงค์เพื่อการส่งออก ส่วนทางด้านอุปทานมีเฉพาะอุปทานภายในประเทศ โดยการละลายอุปทานที่เกิดจากการนำเข้าซึ่งมีเล็กน้อยมาก และสต็อกซึ่งผู้ผลิตจะผลิตก็ต่อเมื่อได้รับใบสั่งซื้อมาเท่านั้น

ดังนั้นสมการดุลยภาพของตลาดกึ่งสต็อกแห่งของไทยคือ

$$Q_t = C_t + X_t \dots\dots\dots(9)$$

โดยสมการ (5), (6), (7) และ (8) เป็นสมการพฤติกรรมต้องมีการคำนวณ ส่วนสมการ (9) ไม่ต้องมีการคำนวณ

จากแบบจำลองข้างต้นสรุปได้ว่า มีสมการ (5), (6), (7) และ (8) ที่ต้องคำนวณ สมการเงื่อนไข (สมการที่ 9) 1 สมการ ตัวแปรภายในคือ Q_t , C_t , X_t และ P_{dt} ตัวแปรภายในของปีที่ผ่านมาคือ Q_{t-1} ตัวแปรภายนอกคือ R_{t-1} (NI_t/CPI_t)/ POP_t , P_{xt} และ E_{xt}

สรุปแบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ทางสถิติ

สมการการผลิต

$$Q_t = f(P_{dt}/CPI_t, Q_{t-1}, R_{t-1})$$

94818

สมการอุปสงค์ภายในประเทศ

$$C_t = f[P_{dt}/CPI_t, (NI_t/CPI_t)/POP_t]$$

สมการอุปสงค์เพื่อการส่งออกต่างประเทศ

$$X_t = f(P_{xt}, E_{xt})$$

สมการความสัมพันธ์ของราคา

$$P_{dt} = f(P_{xt})$$

สมการดุลยภาพ

$$Q_t = C_t + X_t$$

จากแบบจำลองข้างต้น ซึ่งประกอบด้วยสมการอุปสงค์ อุปทาน และสมการความสัมพันธ์ของราคา ซึ่งเป็นแบบ block - recursive system จึงแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ สมการความสัมพันธ์ของราคาสามารถใช้การกะประมาณด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดาได้ (Ordinary Least Squares : OLS) ส่วนสมการการผลิต อุปสงค์ภายในประเทศ และอุปสงค์เพื่อการส่งออกต่างประเทศ จำเป็นต้องใช้การกะประมาณแบบกำลังสองน้อยที่สุดสองขั้น (Two-Stage Least Squares) (Pindyck และ Rubinfeld, 1981 : 181-186)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีซิมูเลชัน

แบบจำลองที่กะประมาณดังกล่าวข้างต้นได้นำมาทำซิมูเลชัน (simulation method) เพื่อวัตถุประสงค์สามประการคือ การทดสอบความสมบูรณ์ของแบบจำลอง การวิเคราะห์ผลกระทบของการกีดกันทางการค้า และพยากรณ์การผลิตและการตลาดกุ้งสดแช่แข็งของไทยในอนาคต

ความสมบูรณ์ของแบบจำลอง

ถึงแม้ว่าในแต่ละสมการในแบบจำลองจะมีการตรวจสอบค่าสถิติ เช่น ค่าสัมประสิทธิ์ของการตัดสินใจ (coefficient of determination : R^2) ค่าเดอร์บิน-วัตสัน (Durbin-Watson : D.W.) ค่าสถิติ t (t-statistic) แต่เมื่อรวมแต่ละสมการเข้าเป็นระบบสมการแล้ว อาจทำให้ค่าตัวแปรในที่ทำนายได้จากสมการ มีความแตกต่างจากค่าที่แท้จริงของตัวแปรเหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดการสะสมความคลาดเคลื่อน จึงมีการทดสอบความสามารถในการทำนายของแบบจำลองในช่วงระยะเวลาศึกษาที่จะนำแบบจำลองมาศึกษาผลกระทบของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อกิจกรรมในระบบ (Pindyck and Rubinfeld, 1981 : 354-355) ฉะนั้นการวัดความเหมาะสมของตัวแปรภายในของแบบจำลองจะประกอบด้วย root mean square error (RMSE) root mean square percent error (RMSE), mean square error (MSE), mean percent error (MPE) และ Theil's equality coefficient

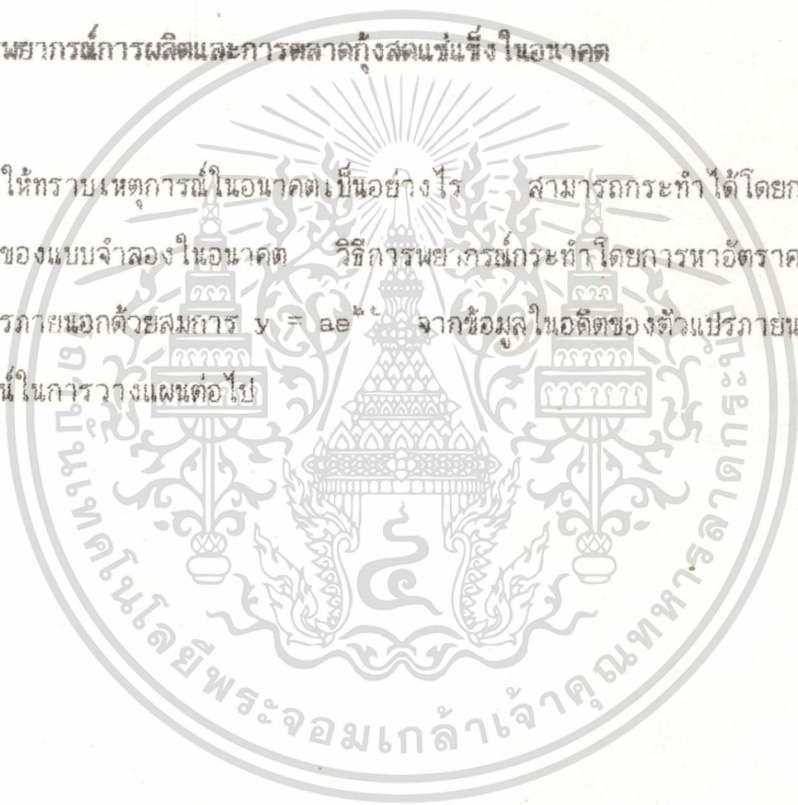
การวิเคราะห์ผลกระทบของการกีดกันทางการค้า

ในอนาคตการค้าระหว่างประเทศ อาจจะประสบปัญหาการกีดกันทางการค้าทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการรุนแรงขึ้นทุกขณะ เพื่อให้เข้าใจว่าเมื่อมีการกีดกันทางการค้ามากขึ้นแล้ว จะกระทบกระเทือนการผลิต การบริโภคในประเทศ และการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยอย่างไร สามารถกระทำได้อย่างไร เมื่อไทยประสบปัญหาการกีดกันการค้า จะมีผลทำให้ราคาการเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยสูงขึ้น ฉะนั้นเมื่อเพิ่มค่าของราคากุ้งสดแช่แข็งของไทย ซึ่งเป็นตัวแปรภายนอกทุกช่วงเวลา แล้วสังเกตการเปลี่ยนแปลงของการผลิต การบริโภคในประเทศ ปริมาณการส่งออก และราคาขายส่งกุ้งสดและราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยเป็นอย่างไร ในการศึกษาครั้งนี้จะสมมติให้ราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 20¹ ทุกช่วงเวลา ซึ่งมีผลจากการกีดกันทางการค้าในตลาดต่างประเทศ

การพยากรณ์การผลิตและการตลาดกุ้งสดแช่แข็ง ในอนาคต

เพื่อให้ทราบเหตุการณ์ในอนาคตเป็นอย่างไร สามารถกระทำได้โดยการพยากรณ์ค่าตัวแปรภายในของแบบจำลองในอนาคต วิธีการพยากรณ์กระทำโดยการหาอัตราความจำเร็วเติบโตของตัวแปรภายนอกด้วยสมการ $y = ae^{bx}$ จากข้อมูลในอดีตของตัวแปรภายนอกเหล่านั้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนต่อไป

¹ เป็นค่าสมมติที่ใช้ในการศึกษาเท่านั้น

บทที่ 3

การผลิตและการตลาดกุ้งสดแช่แข็งของไทย

ในการค้ากุ้งสดแช่แข็งของไทยนั้น จะเกี่ยวข้องกับกำการผลิตและการตลาดกุ้งทะเลของโลก การผลิตและการตลาดกุ้งสดแช่แข็งของไทยเอง และปริมาณการผลิตและการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของประเทศคู่แข่งนั้น ฉะนั้น ในบทนี้จึงเป็นการกล่าวถึงรายละเอียดและความเกี่ยวเนื่องของส่วนประกอบทั้งสามส่วนข้างต้น ดังมีรายละเอียดดังนี้คือ

การผลิตกุ้งทะเลของโลก

แหล่งการทำประมงกุ้งทะเล

กุ้งทะเลจัดได้ว่าเป็นสินค้าสัตว์น้ำจากทะเลที่มีความสำคัญที่สุดชาติหนึ่งต่อภาวะเศรษฐกิจของโลก เนื่องจากมีปริมาณการค้าเกือบทั่วโลก โดยแหล่งการทำประมงของโลกพิจารณาตามทวีปได้ดังนี้คือ (วีรัช, 2537 : 36-37)

ทวีปเอเชีย

เป็นแหล่งทรัพยากรกุ้งทะเลที่สมบูรณ์ที่สุด มีแหล่งที่จับ คือ มหาสมุทรอินเดียฝั่งตะวันตกของประเทศไทย ทะเลตามแถบประเทศอินโดนีเซีย และมหาสมุทรอินเดียทางฝั่งตะวันออกของประเทศอินเดีย

ทวีปอเมริกาและอเมริกาใต้

มีแหล่งทรัพยากรกุ้งทะเลที่สำคัญ ได้แก่ บริเวณอ่าวเม็กซิโก บริเวณริมฝั่งทะเลตะวันตกของสหรัฐอเมริกาตามมหาสมุทรแอตแลนติก และประเทศที่มีปริมาณจับกุ้งทะเลมากและมี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้เผยแพร่เอกสารนี้โดยไม่ขออนุญาตจากเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าอาครษะมัน

อุตสาหกรรมกึ่งสดแช่แข็งที่สำคัญได้แก่ สหรัฐฯ เม็กซิโก และคอสตาริกา โดยที่เม็กซิโกเป็นผู้ผลิต กุ้งทะเลรายใหญ่ของโลกรายหนึ่ง ส่งออกประมาณร้อยละ 75 ของปริมาณกุ้งที่มีอยู่ทั้งหมด ตลาดหลักคือ สหรัฐฯ รวมทั้งเป็นตลาดที่มีความต้องการกึ่งสดแช่แข็งในปริมาณสูงด้วย

ทวีปยุโรป

ประเทศที่ผลิตกุ้งมากในทวีปยุโรปที่พอจะส่งออกได้คือ เยอรมันตะวันตก เดนมาร์ก ไอร์แลนด์ สเปน เนเธอร์แลนด์ แอร์เวย์ แต่ส่วนใหญ่แล้วจะทำการค้าขายกันเฉพาะในแถบยุโรป เท่านั้น จะมีก็เพียง 2-3 ประเทศเท่านั้นที่ส่งกุ้ง ไปจำหน่ายยังต่างประเทศ

ทวีปอื่น ๆ

ประเทศที่มีการจับกุ้งทะเลส่งออกได้แก่ ออสเตรเลีย ซึ่งได้ทำการค้ากุ้งทะเล โดยจะนำไปแปรรูปเป็นกึ่งสดแช่แข็งและกุ้งทะเลกระป๋องส่งไปจำหน่ายยังสหรัฐฯ ส่วนประเทศในแถบแอฟริกา เช่น อาหรับ และอัลจีเรียนั้น มีรายงานว่าเคยส่งกุ้งทะเลออกจำหน่ายยังต่างประเทศบ้างเล็กน้อย แต่ไม่มีบทบาทในการค้ากุ้งทะเลของโลกมากนัก

ปริมาณการผลิต

ปริมาณการผลิตกุ้งทะเลทั้งหมดของโลกเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 2.11 ต่อปี ในช่วงปี พ.ศ.2520-2529 กล่าวคือในปี พ.ศ.2520 มีปริมาณ 1,657 พันตัน เพิ่มเป็น 1,954 พันตัน ในปี พ.ศ.2529 โดยมีแหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ในประเทศอินเดีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สหรัฐฯ อินโดนีเซีย ไทย เม็กซิโก มาเลเซีย บราซิล มาเลเซีย แอร์เวย์ และญี่ปุ่น คิดเป็นปริมาณประมาณร้อยละ 60 ของผลผลิตกุ้งทั่วโลก ในปี พ.ศ.2529 (ตารางที่ 1)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเทศ	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	อัตราการขยายตัว (ร้อยละต่อปี)
อินเดีย	233	187	183	250	164	210	192	203	198	215	-0.21
สาธารณรัฐประชาชนจีน	197	234	152	167	184	177	186	207	229	201	1.13
สหรัฐอเมริกา	216	192	152	162	161	136	120	145	153	183	-2.62
อินโดนีเซีย	146	150	155	136	160	123	138	101	108	154	-2.50
ไทย	138	143	131	133	148	187	160	136	153	125	0.34
เม็กซิโก	72	67	74	78	72	79	77	76	75	73	0.67
มาเลเซีย	64	82	86	84	95	67	77	70	69	73	-1.00
บราซิล	51	55	79	48	46	52	49	59	59	68	1.10
นอร์เวย์	26	32	34	45	41	52	78	84	91	57	13.43
ญี่ปุ่น	54	60	53	51	55	60	64	63	55	48	-0.02
อื่น ๆ	460	487	484	416	524	562	628	677	713	757	6.42
รวม	1,657	1,680	1,583	1,570	1,650	1,705	1,769	1,821	1,903	1,954	2.11

การที่อัตราการเพิ่มผลผลิตรวมของโลกในช่วงปี พ.ศ.2520-2529 อยู่ในอัตราค่อนข้างต่ำ เนื่องจากกึ่งทะเลที่จับจากธรรมชาติ ซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 90 ของผลผลิต กึ่งทะเล เลทั้งหมดมีแนวโน้มลดลง ซึ่งผลผลิตส่วนใหญ่ของโลกนั้นมาจากประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ 20 อันดับแรกของโลก และในจำนวน 20 ประเทศนี้บางประเทศผลิตได้เพิ่มขึ้น บางประเทศผลิตได้ลดลง จึงทำให้ปริมาณการผลิตรวมของโลกไม่แน่นอนตามไปด้วย (วิรัช, 2530 : 31) เนื่องจากการจับกึ่งทะเลชายฝั่งได้ลดลงในหลาย ๆ ประเทศ อันเป็นผลจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรสัตว์น้ำทะเลลดน้อยถอยลง และแม้ว่าจะได้มีการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงกึ่งในบางประเทศ แต่ก็ยังไม่กว้างขวางและยังไม่ได้ผลเต็มที่นัก

เมื่อพิจารณาถึงที่ได้จากการเพาะเลี้ยง แหล่งผลิตที่สำคัญ ๆ ของโลกในปัจจุบัน ประกอบด้วยสาธารณรัฐประชาชนจีน ไทย ไต้หวัน อินโดนีเซีย เอกวาดอร์ บังคลาเทศ อินเดีย นิธิปินส์ เวียดนามเปรู ญี่ปุ่น และปานามา ซึ่งแต่ละปีสามารถเพาะเลี้ยงกึ่งทะเลได้มากถึงร้อยละ 95 ของผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงทั้งหมดทั่วโลก นั่นคือ ในปี พ.ศ.2531 ทั่วโลกเพาะเลี้ยงกึ่งทะเลได้ทั้งสิ้น 425 พันตัน เทียบกับ 340 พันตันของปีก่อน (ตารางที่ 2) และปี พ.ศ.2532 คาดว่าจะสามารถผลิตได้มากกว่า 440 พันตัน (ตารางที่ 2) โดยมีอัตราการขยายตัวของผลผลิตสูงขึ้นทุกปี แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับปริมาณการผลิตของโลกจากการผลิตหรือจับจากธรรมชาติในทะเลและมหาสมุทรแล้ว ผลผลิตกึ่งทะเลจากการเพาะเลี้ยงมีไม่มากนัก ประมาณร้อยละ 10 เท่านั้น (ทวิ, 2533) และจากตารางที่ 2 จะเห็นว่าปริมาณผลผลิตกึ่งที่ได้จากการเพาะเลี้ยงเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ประเทศที่มีศักยภาพสูงมากคือ สาธารณรัฐประชาชนจีน ส่วนประเทศที่เริ่มจะมีบทบาทสูงขึ้นอย่างมากคือ ไต้หวัน โดยเริ่มจากปี พ.ศ.2528 ปริมาณ 33.3 พันตัน เพิ่มขึ้นเป็น 80 พันตัน ในปี พ.ศ.2531 ซึ่งใช้เวลาเพียง 3 ปี

ผลผลิตกึ่งทะเลในตลาดโลกมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 2.11 ต่อปี ในช่วงปี พ.ศ.2520-2529 โดยมีผลผลิตปีละประมาณ 1.6-1.9 ล้านตัน ในจำนวนนี้เป็นกึ่งที่จับได้จากธรรมชาติถึงร้อยละ 90 ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 10 ได้จากการเพาะเลี้ยง อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากึ่งทะเลที่จับได้จากธรรมชาติจะมีแนวโน้มลดลง แต่ผลผลิตกึ่งทะเลที่ได้จากการเพาะเลี้ยงก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ดังจะเห็นได้จาก 3-4 ปีที่ผ่านมา ผลผลิตกึ่งทะเลจากการเพาะเลี้ยงได้เพิ่มขึ้นเป็นปริมาณที่มากพอสมควร แม้ไม่มีสถิติที่แน่ชัดสำหรับผลผลิตกึ่งเลี้ยง แต่มีการคาดคะเนโดยเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 ผลผลิตกุ้งทะเลจากการเพาะเลี้ยงของโลกระหว่างปี พ.ศ.2528-2531

หน่วย : พันตัน

ประเทศ	2528	2529	2530	2531 ¹
สาธารณรัฐประชาชนจีน	35.0	70.0	80.0	90.0
ไทย	15.0	16.0	18.0	70.0
ไต้หวัน	33.3	65.0	75.0	80.0
อินโดนีเซีย	39.0	48.0	55.0	62.0
เอกวาดอร์	27.0	36.2	38.0	42.0
บังคลาเทศ	12.5	13.5	14.5	15.5
ฟิลิปปินส์	5.8	9.0	9.6	11.4
เวียดนาม	7.0	7.0	7.0	8.0
เปรู	2.1	3.7	4.0	4.3
ญี่ปุ่น	1.9	2.0	2.0	2.0
ปานามา	1.5	1.8	1.9	2.0
อื่น ๆ	29.9	32.8	35.0	37.8
รวม	210.0	305.0	340.0	425.0

¹ เป็นข้อมูลเบื้องต้น

ที่มา : (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2531)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

FAO ว่า ในปี พ.ศ.253๓ จะมีกึ่งเลี้ยงประมาณ ๒.34 ล้านตัน คิดเป็น 1๐ เท่าของปี พ.ศ.2518 และ 1.5 เท่าของปี พ.ศ.2528 ทำให้ส่วนแบ่งกึ่งเลี้ยงในปี พ.ศ.253๓ สูงถึงร้อยละ 17 เทียบกับร้อยละ 2 ในปี พ.ศ.2518 และร้อยละ 1๐ ในปี พ.ศ.2528 ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ากึ่งเลี้ยงจะมีบทบาทแทนกึ่งที่ได้จากธรรมชาติเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อย่างแน่นอน และจะส่งผลให้ผลผลิตกึ่งรวมของโลกมีแนวโน้มสูงขึ้นกว่าในช่วงปีที่ผ่านมาก ทั้งนี้ก็เนื่องจากประเทศผู้เลี้ยงกึ่งได้มีการตื่นตัวและพัฒนาเทคโนโลยีในการเพาะเลี้ยงกึ่งขึ้นมากในระยะหลัง จึงทำให้ผลผลิตกึ่งเลี้ยงมีแนวโน้มสูงขึ้นมาก ผู้เชี่ยวชาญ FAO ได้ประเมินไว้ว่าในปี พ.ศ.2533 จะมีผลผลิตกึ่งเลี้ยงประมาณ ๒.44 ล้านตัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 19 ของผลผลิตกึ่งทะเลทั้งหมด (ตารางที่ 3) ซึ่งเมื่อพิจารณาจากสถานการณ์ที่เป็นจริงในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตแล้ว คาดว่าผลผลิตกึ่งทะเลจากการเพาะเลี้ยงน่าจะอยู่ในระดับที่สูงกว่าตัวเลขคาดการณ์ดังกล่าว โดยเฉพาะกึ่งเลี้ยงที่ได้จากประเทศไทย

การตลาดกึ่งทะเลของโลก

การส่งออก

จากตารางที่ 4 ปริมาณการส่งออกกึ่งของประเทศไทยต่าง ๆ ทั่วโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอด กล่าวคือเพิ่มจาก 421 พันตัน ในปี พ.ศ.2524 เป็น 625 พันตัน ในปี พ.ศ.2529

อินเดียยังคงเป็นประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่ที่สุดของโลก โดยในปี พ.ศ.2529 ส่งออก 55.2 พันตัน หรือประมาณร้อยละ 8.8๒ ของปริมาณการส่งออกทั้งหมดของโลก และได้วันเดิมในปี พ.ศ.2524 อยู่ในอันดับ 1๐ ของผู้ส่งออกรายสำคัญของโลก แต่พอในปี พ.ศ.2529 สามารถส่งออกกึ่งได้เป็นอันดับที่สอง โดยส่งออกได้ 53.3 พันตัน หรือประมาณร้อยละ 8.53 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมดของโลก และมีท่าทีว่าจะตามทันอินเดียได้ในปี พ.ศ.253๓ ส่วนประเทศผู้ส่งออกรายสำคัญอื่นๆ ที่มีอัตราการส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้นคือ เอกวาดอร์ สาธารณรัฐประชาชนจีน เดนมาร์ก และกรีแลนดส์ และในปี พ.ศ.2529 ประเทศผู้ส่งออก 1๐ อันดับแรกมีปริมาณส่งออกถึงร้อยละ 63.4๐ จากปริมาณส่งออกทั้งหมดของโลก และเป็นที่น่าสนใจ げพบว่าผลผลิตกึ่งส่วนใหญ่จะมาจากประเทศกำลังพัฒนามากกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 ผลผลิตกึ่งทะเลจากการเพาะเลี้ยงแยกตามประเทศผู้ผลิตที่สำคัญของโลก

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518-2533

หน่วย : พันตัน

ประเทศผู้ผลิต	2518	2523	2527	2528	2529	2530 ¹	2533 ²
สาธารณรัฐประชาชนจีน	0.0	2.0	22.0	35.0	70.0	80.0	100.0
ไต้หวัน	0.3	5.0	17.0	33.3	65.0	75.0	80.0
อินโดนีเซีย	10.0	28.0	33.0	39.0	48.0	55.0	65.0
เอกวาดอร์	0.3	9.2	33.3	27.0	36.2	38.0	45.0
ไทย	3.3	10.0	14.5	15.0	16.0	18.0	25.0
บังคลาเทศ	4.0	7.0	11.5	12.5	13.5	14.5	20.0
อินเดีย	4.0	12.0	14.0	14.0	14.0	14.0	20.0
ฟิลิปปินส์	1.0	1.5	4.5	5.8	9.0	9.6	20.0
เวียดนาม	1.0	4.0	7.0	7.0	7.0	7.0	10.0
เปรู	0.0	1.0	1.4	2.1	3.7	4.0	6.0
ญี่ปุ่น	0.9	1.6	1.9	1.9	2.0	2.0	2.0
ปานามา	0.3	0.4	1.5	1.5	1.8	1.9	5.0
อื่น ๆ	4.9	7.8	13.4	16.2	18.8	21.0	46.0
รวม	30.0	90.0	175.0	210.0	305.0	340.0	444.0
สัดส่วนของผลผลิต							
กึ่งเลี้ยงต่อผลผลิตรวม							
ทั้งหมด (ร้อยละ)	2	5	9	10	15	17	19

¹ ตัวเลขเบื้องต้น

² ตัวเลขคาดคะเน

ที่มา : (FAO, 1988)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 การส่งออกกุ้งของประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญของโลกตั้งแต่ปี พ.ศ.2524-2529

หน่วย : พันตัน

ประเทศ	2524	2525	2526	2527	2528	2529
อินเดีย	52.9	59.7	57.0	56.1	60.3	55.2
ไต้หวัน	11.1	13.2	20.7	24.9	35.4	53.3
เดนมาร์ก	22.8	24.4	31.8	32.0	35.1	52.1
กรีแลนด์	22.1	22.9	26.6	30.8	34.2	43.2
ไทย	22.6	23.9	29.3	32.1	32.2	36.8
เม็กซิโก	35.2	40.3	41.9	39.2	32.5	35.5
สาธารณรัฐประชาชนจีน	24.0	14.8	10.7	16.8	22.0	35.0
อินโดนีเซีย	24.6	25.4	25.8	27.8	29.8	32.7
เอกวาดอร์	12.1	16.9	23.5	21.1	20.3	28.3
ฮ่องกง	12.7	14.5	15.1	15.2	19.2	24.0
อื่น ๆ	181.5	187.6	213.4	241.8	241.7	228.7
รวม	421.1	443.7	495.8	537.4	562.7	624.8

ที่มา : (FAO, 1988)

การนำเข้า

ตลาดที่สำคัญในการสั่งซื้อกุ้งคือ ญี่ปุ่น สหรัฐฯ และประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (EEC) สังเกตได้ว่าตั้งแต่ปี พ.ศ.2524-2529 มีปริมาณสั่งซื้อเพิ่มขึ้นตลอด เพื่อสนองความต้องการภายในประเทศที่เพิ่มขึ้นมาก เช่น ช่วง 4-5 ปีก่อน สหรัฐฯ มีการสั่งซื้อจากร้อยละ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

50 ของปริมาณที่ใช้ในประเทศแล้วเพิ่มเป็น 2 ใน 3 ในปัจจุบัน และประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจยุโรปเองก็มีความต้องการกุ้งทะเลจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นมาก คือ จากร้อยละ 60 ของปริมาณที่ใช้บริโภคในประเทศ ในปี พ.ศ.2524 เป็นร้อยละ 67 ของปริมาณที่ใช้บริโภคในประเทศ ในปี พ.ศ.2529 และในญี่ปุ่นเลี้ยงเข้ามากรกว่าร้อยละ 90 ของปริมาณที่ใช้บริโภคทั้งหมด (FAO, 1988)

สำหรับในสหรัฐ สัดส่วนของปริมาณการนำเข้าจากประเทศต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน แต่ส่วนใหญ่จะมาจากประเทศในแถบอเมริกาใต้ และกุ้งที่นำเข้าส่วนใหญ่ของญี่ปุ่นมาจากประเทศในแถบเอเชียเป็นส่วนใหญ่ คือ ในปี พ.ศ.2529 มีเพียงร้อยละ 2 เท่านั้นที่นำเข้าจากประเทศภายนอกเอเชีย (FAO, 1988)

ลักษณะของตลาด

แม้ว่าลักษณะการบริโภคจะแตกต่างกันในแต่ละประเทศ แต่ปริมาณร้อยละ 75 ของปริมาณการผลิตทั้งหมดใช้ในร้านอาหารเป็นส่วนใหญ่ ส่วนที่เหลือใช้บริโภคในครัวเรือน และจากที่กล่าวมาข้างต้นกุ้งจากเขตร้อนเป็นแหล่งผลิตและเป็นเส้นค้าระหว่างประเทศที่สำคัญ เช่น การนำเข้าของญี่ปุ่นและสหรัฐ ส่วนใหญ่เป็นกุ้งจากเขตร้อน ยกเว้นอังกฤษและฝรั่งเศสที่นำเข้ากุ้งจากเขตหนาวมากกว่า รวมทั้งลักษณะการบริโภคนั้นก็แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ เช่น สเปนนิยมบริโภคกุ้งที่มีเปลือกและหัวอยู่ ส่วนฝรั่งเศสนิยมบริโภคกุ้งที่ไม่มีเปลือก เป็นต้น (วิรัช, 2530 : 43)

ลักษณะของสินค้า

ลักษณะสินค้าจะแตกต่างกันไปตามความต้องการของแต่ละประเทศ และส่วนใหญ่จะนำเข้าในลักษณะของการแช่แข็ง ซึ่งอาจจะแช่แข็งเป็นตัว (individual quick frozen : IQF) แช่แข็งเป็นก้อน (block frozen) หรือทั้ง 2 รูปแบบ¹ และสำหรับกุ้งที่ส่งออกจากประเทศกำลัง

¹ รายละเอียดจะกล่าวถึงในหัวข้อต่อไป

พัฒนาส่วนใหญ่เป็นแบบแห้งแข็ง เป็นก้อน ส่วนกึ่งบรรจุกระป๋องมีการนำเข้าเพียงบางประเทศเท่านั้น เช่น อิตาลี สเปน ฮังการี และญี่ปุ่น (วิรัช, 2530 : 43)

ภาวะการผลิตกุ้งสดของไทย

กุ้งที่จำหน่ายภายในประเทศและส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้จากการทำประมงกุ้งจากธรรมชาติ และจากการเพาะเลี้ยง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ

แหล่งการทำประมงกุ้งทะเลจากธรรมชาติ

ไทยมีแหล่งประมงที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะอยู่ 2 แหล่งด้วยกันคือ การทำประมงในอ่าวไทย และจากทะเลอันดามัน การทำประมงในอ่าวไทย จะมีอาณาเขตตั้งแต่จุดแบ่งเขตแดนด้านตะวันออกระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาชนกัมพูชา ไปจนถึงจุดแบ่งเขตแดนด้านใต้ระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีความยาวของชายฝั่งประมาณ 1,87๗ กิโลเมตร หรือเป็นพื้นที่ประมาณ 252,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร (ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, 253๐ : 3๒8)

สำหรับการทำประมงของไทยในเขตทะเลอันดามัน จะมีชายฝั่งทะเลตั้งแต่จุดแบ่งเขตแดนด้านตะวันตกระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมพม่า ไปจนถึงจุดแบ่งเขตแดนด้านใต้ระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีความยาวชายฝั่งประมาณ 74๐ กิโลเมตร หรือมีพื้นที่ประมาณ 126,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร (ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, 253๐ : 338)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แหล่งการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล

มีหลายแหล่งด้วยกัน ส่วนมากจะอยู่บริเวณชายฝั่งทะเล ได้แก่ ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ตอนในตามบริเวณชายฝั่ง ปากแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำแม่กลอง และแม่น้ำบางปะกง ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกและภาคใต้หลายจังหวัด

ปริมาณการผลิตภายในประเทศ

ผลผลิตกุ้งทะเลของไทยได้จากการทำประมงจากแหล่งธรรมชาติประมาณร้อยละ 85 ของการผลิตกุ้งทั้งหมดของประเทศ ส่วนที่เหลือได้จากการเพาะเลี้ยง ปริมาณกุ้งที่จับจากธรรมชาติ มีแนวโน้มลดลงร้อยละ 11.10 ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2520 มีปริมาณการจับได้ 138,688 ตัน ลดเหลือ 123,288 ตัน ในปี พ.ศ. 2529 (กรมประมง, 2531-2532) สาเหตุสำคัญที่ทำให้การจับกุ้งทะเลของไทยลดลง เนื่องจากการประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะ 200 ไมล์ทะเลของประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้พื้นที่การทำประมงของไทยลดลง ประกอบกับการทำประมงในเขตน้ำไทยเกินศักยภาพการผลิต ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำธรรมชาติลดลง จึงเป็นผลให้การจับกุ้งทะเลจากธรรมชาติได้ไยลง

เมื่อปริมาณการจับจากแหล่งธรรมชาติมีแนวโน้มลดลง จึงได้หันมาทำการผลิตจากการเพาะเลี้ยงชายฝั่งมากขึ้น โดยมีอัตราการขยายตัวด้านผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วประมาณร้อยละ 21.55 ต่อปี และมีอัตราการขยายเนื้อที่เพาะเลี้ยงในอัตราร้อยละ 11.78 ต่อปี โดยเฉลี่ย ในช่วงปี พ.ศ. 2520-2529 (กรมประมง, 2531-2532) สำหรับกุ้งทะเลที่นิยมเลี้ยง ได้แก่ กุ้งแชบ๊วย กุ้งตะกาด และกุ้งกุลาดำ ตามลำดับ แต่ในระยะหลัง ๆ กุ้งกุลาดำเป็นที่นิยมเลี้ยงกันมาก เนื่องจากเป็นที่นิยมของผู้บริโภคและจำหน่ายได้ราคาดี

ลักษณะการเลี้ยงกุ้งทะเล ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงแบบธรรมชาติประมาณร้อยละ 85 ส่วนที่เหลือเป็นการเลี้ยงกึ่งพัฒนา และแบบพัฒนา¹ กุ้งที่ได้จากการเพาะเลี้ยงนี้ร้อยละ 85 จะนำ

¹ ลักษณะการเลี้ยงกุ้งทะเล ดูรายละเอียดได้ใน (ชูศักดิ์, 2532 : 32-33)

ไปผลิตเป็นกึ่งแช่แข็งเพื่อส่งไปจำหน่ายในตลาดต่างประเทศ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2531)

การผลิตกึ่งสดแช่แข็งของไทย

การผลิตกึ่งสดแช่แข็งของไทยนั้น เป็นการผลิตเพื่อการส่งออกโดยเฉพาะ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2508 นับจากนั้น บทบาทของกึ่งสดแช่แข็งก็เพิ่มขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งในปัจจุบันกึ่งสดแช่แข็ง เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำรายได้ให้กับประเทศมากที่สุด จากการส่งออกกึ่งแปรรูปทั้งหมด (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2531)

ตามสถิติของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในปี พ.ศ.2533 ประเทศไทย มีห้องเย็นรวม 85 โรง ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในจังหวัดชายทะเลหรือบริเวณใกล้กับที่ตั้งสะพานปลา และท่าเทียบเรือประมง นอกเหนือจากนี้ในเขตภาคกลางและกรุงเทพฯ 54 โรง ภาคใต้ 28 โรง และ ภาคตะวันออก 3 โรง แต่โดยปกติห้องเย็นเหล่านี้ จะทำการผลิตสินค้าสัตว์น้ำหลายชนิดไปพร้อมๆ กัน เนื่องจากสัตว์น้ำแต่ละชนิดมีปริมาณขึ้นจากท่าในแต่ละวัน ไม่สม่ำเสมอในแต่ละวัน เมื่อใดสัตว์น้ำชนิดหนึ่ง น้อยก็จะหันไปผลิตสัตว์น้ำอีกชนิดอื่นๆ แทน โดยเฉลี่ยแล้วห้องเย็นเหล่านี้จะผลิตกึ่งสดแช่แข็งประมาณ ร้อยละ 14-15 ของการผลิตสัตว์น้ำแช่แข็งทั้งหมดในแต่ละปี

สำหรับกึ่งที่นำมาผลิตเป็นกึ่งสดแช่แข็งเพื่อการส่งออก ส่วนใหญ่เป็นกึ่งจากแหล่งธรรมชาติ แต่ในระยะหลังมีการเพาะเลี้ยงมากขึ้น จึงได้เห็นมาผลิตกึ่งสดแช่แข็งจากการเพาะเลี้ยงมากขึ้น

¹ ห้องเย็นบางแห่งได้เริ่มนำกุ้งก้ามกราม ซึ่งเป็นกุ้งน้ำจืดมาผลิตเป็นกึ่งสดแช่แข็งเพื่อการส่งออก กันบ้างแล้ว แต่ยังมีปริมาณเล็กน้อยมาก

ลักษณะการผลิต

ลักษณะกึ่งสดแช่แข็งที่ผลิตเพื่อการส่งออกมีอยู่ 2 รูปแบบคือ

1. กึ่งสดแช่แข็งเป็นก้อน โดยการนำกึ่งสดที่ผ่านการล้าง คัดขนาดและลักษณะตามความต้องการ แล้วนำมาเรียงใส่ภาชนะที่มีขนาดบรรจุต่าง ๆ โดยอาจจะมีการน้ำหนักเป็นปอนด์หรือ กิโลกรัม แล้วแต่ความต้องการของตลาด หลังจากนั้นจึงผ่านขบวนการลำเลียงเข้าสู่ห้องแช่แข็งที่อุณหภูมิ -4๘ องศาเซลเซียส ประมาณ 8-1๒ ชั่วโมง จากนั้นนำมาบรรจุหีบห่อ โดยนำออกจากภาชนะห่อด้วยพลาสติก แล้วจึงบรรจุลงกล่องกระดาษอบเทียนที่ระบุน้ำหนักชัดเจน สุดท้ายจึงบรรจุกล่องกระดาษแข็งขนาดใหญ่ เพื่อเตรียมส่งออกโดยจะเก็บไว้ในห้องเย็นที่อุณหภูมิ -18 ถึง -2๐ องศาเซลเซียส

การผลิตกึ่งเพื่อการส่งออกแบบก้อนนี้ ในขั้นตอนการผลิต ผู้ผลิตจะต้องนำกึ่งมาแปรรูปตามความต้องการของผู้เ้าเข้า ซึ่งส่วนใหญ่กึ่งสดแช่แข็งของไทยจะส่งออกใน 5 ลักษณะคือ

- กึ่งเต็ดหัว มีเปลือก
- กึ่งเต็ดหัว ปอกเปลือก
- กึ่งเต็ดหัว ปอกเปลือก ไว้หาง ผ่าหลัง
- กึ่งเต็ดหัว ปอกเปลือก ไม่ไว้หาง
- กึ่งเต็ดหัว ปอกเปลือก ไม่ไว้หาง ผ่าหลัง

2. กึ่งสดแช่แข็งเป็นตัว ๆ โดยนำกึ่งที่ผ่านการทำความสะอาดและคัดขนาด แล้วจัดวางให้เป็นระเบียบ จากนั้นจึงนำเข้าแช่แข็ง ในความเย็น -5๘ องศาเซลเซียส ประมาณ 1๒-2๒ นาที จึงนำมาบรรจุลงในถุงพลาสติก โดยน้ำหนักเป็นปอนด์ หรือกิโลกรัม ตามความต้องการของตลาด แล้วบรรจุลงกล่องกระดาษอบเทียน จากนั้นใส่ลงกล่องกระดาษแข็งอีกชั้นหนึ่ง เก็บไว้ในห้องเย็นเพื่อรอส่งออก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปริมาณการผลิต

ปริมาณการผลิตกุ้งสดแช่แข็งของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นกล่าวคือ ในปี พ.ศ.2529 ผลิตได้ปริมาณ 9,080.4 ตัน ต่อมาในปี พ.ศ.2527 ผลิตได้ปริมาณถึง 26,228 ตัน ยกเว้นในปี พ.ศ.2525 ที่ปริมาณการผลิตสูงถึง 30,573 ตัน แต่การผลิตในช่วงปี พ.ศ.2509-2525 มีแนวโน้มลดลง (วีรัช, 2530 : 55) หลังจากนั้นแนวโน้มการผลิตเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย เฉพาะปี พ.ศ.2529 ผลิตได้ 52,949 ตัน (กรมประมง, 2531) เนื่องมาจากความต้องการกุ้งสดแช่แข็งในต่างประเทศสูงขึ้น จึงทำให้ผู้ผลิตเพิ่มการผลิตมากขึ้น

การตลาดกุ้งสดแช่แข็งของไทย

กุ้งสดแช่แข็งของไทยจะมีลักษณะเหมือนสินค้าเกษตรเกือบทุกชนิดของไทย และของอีกหลายประเทศก็คือ มีทั้งบริโภคภายในประเทศ การนำเข้าจากต่างประเทศและการส่งออก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การบริโภคภายในประเทศ

ในปี พ.ศ.2527 กุ้งสดแช่แข็งที่ใช้ภายในประเทศมีปริมาณร้อยละ 26 ของปริมาณการผลิตกุ้งสดแช่แข็งทั้งหมด กล่าวคือ ปริมาณการผลิตกุ้งสดแช่แข็งทั้งหมด 26,228 ตัน ในจำนวนนี้ นำมาใช้บริโภคภายในประเทศ 6,820 ตัน¹ เมื่อพิจารณาปริมาณการบริโภคกุ้งสดแช่แข็งในประเทศมีแนวโน้มสูงขึ้น

¹ ในความเป็นจริงแล้วไม่สามารถจะหาปริมาณการบริโภคภายในประเทศได้โดยตรง จึงจำเป็นต้องหาโดยอ้อมจากปริมาณการผลิตกุ้งสดแช่แข็งทั้งหมด ลบด้วยปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งทั้งหมด (โดยเฉลี่ยปริมาณการนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กล่าวคือใช้บริโภคนในปี พ.ศ.2509 2,095.5 ตัน ต่อมาในปี พ.ศ.2527 ใช้บริโภคถึง 6,800 ตัน หรือเพิ่มขึ้นปริมาณ 3 เท่าตัว ปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อการเพิ่มขึ้นของการบริโภคภายในประเทศ คือ การเพิ่มขึ้นของประชากรและรายได้ของประชากร รวมทั้งรสนิยมที่เปลี่ยนแปลงไป (วิรัช, 2530 : 60)

การนำเข้า

เมื่อพิจารณาการนำเข้าในช่วงปี พ.ศ.2520-2531 มีการนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งประมาณ 129 ตัน หรือมูลค่า 8 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2520 และเพิ่มเป็น 735 ตัน หรือมูลค่า 83 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2530 แต่ในปี พ.ศ.2531 การนำเข้ากลับลดลงเหลือ 40 ตัน หรือมูลค่าประมาณ 7 ล้านบาท (ตารางที่ 5) ส่วนใหญ่นำเข้าจากมาเลเซีย บังกลาเทศ และอินโดนีเซีย ร้อยละ 31.06 29.97 และ 20.43 ตามลำดับ จุดประสงค์ของการนำเข้าก็เพื่อนำมาป้อนโรงงานแปรรูปเพื่อการส่งออก (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2531 : 18)

การส่งออก

กุ้งสดแช่แข็งเป็นสินค้าออกที่สำคัญ ซึ่งทำรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นอันดับ 4 ของสินค้าประเภทอาหารและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทย (ศูนย์ข้อมูลวิชีไอ, 2532) กล่าวคือ ในปี พ.ศ.2526 ปริมาณส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยไปยังต่างประเทศประมาณ 20,150 ตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 3,165 ล้านบาท ต่อมาในปี พ.ศ.2530 ปริมาณส่งออกได้เพิ่มขึ้นเป็น 33,900 ตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 5,749 ล้านบาท โดยมีตลาดที่สำคัญคือ ญี่ปุ่น รองลงมาคือ สหรัฐอเมริกา กล่าวคือ ญี่ปุ่นนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งจากไทยร้อยละ 50 และสหรัฐฯ นำเข้าร้อยละ 19 ของมูลค่าส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยทั้งหมด ในปี พ.ศ.2530 ส่วนเหลือได้แก่ สิงคโปร์ อิตาลี สหราชอาณาจักร และออสเตรเลีย ตามลำดับ (ตารางที่ 6)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งของไทย ช่วงปี พ.ศ.2520-2531

ปี พ.ศ.	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2520	129	7.71
2521	260	17.72
2522	448	61.60
2523	578	64.12
2524	623	65.05
2525	861	83.34
2526	1,266	132.35
2527	895	99.45
2528	819	63.85
2529	672	63.15
2530	735	83.02
2531	40	7.25

ที่มา : (กรมศุลกากร, 2533)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเทศ	2526		2527		2528		2529		2530	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
ญี่ปุ่น	7,662	1,535.5	7,059	1,211.6	7,651	1,455.9	9,304	2,091.6	12,391	2,869.6
สหรัฐอเมริกา	6,419	873.4	5,941	960.2	7,097	1,101.0	7,964	1,203.7	6,878	1,084.7
สิงคโปร์	459	42.5	1,010	90.2	3,362	339.9	3,357	335.7	4,303	447.5
อิตาลี	157	11.6	58	1.6	116	12.4	555	90.4	1,568	275.9
สหราชอาณาจักร	894	114.9	1,116	99.4	1,350	114.7	1,994	216.3	1,818	237.6
ออสเตรเลีย	1,002	216.4	1,062	187.5	852	161.0	1,202	66.4	1,275	239.9
ฮ่องกง	2,503	193.3	1,862	109.0	1,902	116.3	1,882	109.4	2,371	173.4
ฝรั่งเศส	378	44.3	301	26.3	322	24.6	566	69.1	956	116.4
ประเทศอื่น ๆ	946	186.6	1,025	112.8	1,385	113.7	1,284	202.5	2,349	303.9
รวม	20,150	3,164.5	19,428	2,798.6	24,041	3,439.5	28,729	4,391.1	33,909	5,748.9

ราคาส่งออก

ราคาส่งออก F.O.B. ของกุ้งสดแช่แข็งทุกชนิดและทุกเกรดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น กล่าวคือ ในช่วงปี พ.ศ.252๑ ราคาส่งออกต่อกิโลกรัมประมาณ 85.74 บาท เพิ่มขึ้นเป็น 194.7๑ บาท ในปี พ.ศ.2531 ยกเว้นในปี พ.ศ. 2527-2528 ที่ราคาค่อนข้างลดต่ำลงระยะหนึ่ง อันเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจของโลกถดถอย (ตารางที่ 7)

โครงสร้างตลาดกุ้งสดแช่แข็งไทยในต่างประเทศ

ตลาดกุ้งสดแช่แข็งไทยอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะกว้าง ๆ ดังนี้คือ

1. **ตลาดประจำ** เป็นประเทศที่นำเข้ากุ้งสดแช่แข็งจากไทยมีมูลค่าสูงในแต่ละปี ได้แก่ ญี่ปุ่น รองลงมาคือ สหรัฐฯ เมื่อรวมปริมาณการนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งจากไทยของทั้ง 2 ประเทศ เข้าด้วยกันประมาณร้อยละ 67 ของปริมาณการส่งออกของไทยทั้งหมดในปี พ.ศ.2531 สำหรับตลาดประจำอื่นๆ คือ ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร สิงคโปร์ และออสเตรเลีย แต่มูลค่านำเข้าจากไทยไม่ค่อยแน่นอนนัก (กรมศุลกากร, 253๑)
2. **ตลาดใหม่** ได้แก่ อิตาลี เยอรมันตะวันตก และฝรั่งเศส ซึ่งเดิมนำเข้าจากไทยน้อยมาก แต่ประมาณ 3-4 ปีที่ผ่านมาการนำเข้าเพิ่มสูงขึ้น และคาดว่าตลาดเหล่านี้จะเป็นตลาดประจำของไทยในอนาคต แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นกับการรักษาชื่อเสียงทางด้านคุณภาพ และการส่งมอบสินค้าให้ตรงเวลาต่อลูกค้าด้วย สำหรับตลาดใหม่ที่มูลค่าการนำเข้ายังไม่สูงนัก ได้แก่ มาเลเซีย ศรีลังกา และเบลเยียม
3. **ตลาดอื่น ๆ** ได้แก่ ประเทศที่มีการนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งจากไทยในปริมาณ และมูลค่าน้อยมากในแต่ละปี ได้แก่ แคนาดา และบางประเทศในยุโรปตะวันตก เช่น เนเธอร์แลนด์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7 ราคาส่งออก (F.O.B.) กุ้งสดแช่แข็งของไทย ปี พ.ศ.2520-2531

ปี พ.ศ.	ราคา (บาท/กก.)	อัตราเปลี่ยนแปลง (%)
2520	85.74	-
2521	97.55	13.77
2522	127.32	30.52
2523	109.47	-14.02
2524	113.66	3.83
2525	122.02	7.36
2526	157.04	28.70
2527	144.05	-8.27
2528	143.07	-0.68
2529	152.04	6.83
2530	169.53	10.92
2531	194.70	14.85
อัตราการเพิ่มร้อยละต่อปีโดยเฉลี่ย		8.53

ที่มา : (กรมศุลกากร, 2532)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งจากไทยของประเทศผู้นำเข้าในแต่ละปีขึ้นกับหลายสาเหตุด้วยกัน เช่น การผลิตภายในประเทศ การบริโภคภายในประเทศ ระดับราคา การส่งออกของคู่แข่งชั้นของไทย และภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศเหล่านั้น เพื่อให้เข้าใจในรายละเอียดของผลกระทบต่างๆ เหล่านี้ จึงขอกล่าวรายละเอียดเฉพาะตลาดประจำ ซึ่งเป็นตลาดที่สำคัญที่สุดของไทย โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่น สหรัฐฯ

ญี่ปุ่น¹

การผลิตกุ้งสดในประเทศ

โดยทั่วไปญี่ปุ่นสามารถจับกุ้งได้อยู่ในช่วง 60,000 - 70,000 ตัน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2501 มีเพียงปี พ.ศ.2505-2507 และ 2517 เท่านั้นที่ญี่ปุ่นสามารถผลิตได้ถึง 80,000 ตัน ซึ่งส่วนใหญ่ ญี่ปุ่นจับกุ้งได้จากทะเลบริเวณใกล้เคียงกับเกาะญี่ปุ่นนั่นเอง

ญี่ปุ่นสามารถจับกุ้งได้ 2 ชนิดคือ กุ้งมังกร และ กุ้งจับได้เพียงเล็กน้อย กล่าวคือ ประมาณ 1,000 ตัน ส่วนใหญ่เอาไปบริโภคในภัตตาคาร ซึ่งมีราคาค่อนข้างแพง กุ้งอีกชนิดหนึ่งคือ กุ้ง Kuruma ผลิตได้ปีละประมาณ 2,400 ตัน จากการเพาะเลี้ยง และมีแนวโน้มปริมาณการผลิตรวมของญี่ปุ่นลดลงตั้งแต่ปี พ.ศ.2527

กุ้งที่ญี่ปุ่นผลิตมาได้ส่วนใหญ่จะรับประทานดิบ ๆ มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่นำไปแช่แข็ง ซึ่งกุ้งที่ผลิตได้เองนี้จะมีราคาแพงกว่ากุ้งที่นำเข้าจากต่างประเทศ เนื่องจากผู้บริโภคในญี่ปุ่นนิยมบริโภคมาก และลักษณะของวิธีการตลาดของกุ้งที่ผลิตได้นี้จะแตกต่างจากกุ้งที่นำเข้าจากต่างประเทศ

¹ รายละเอียดในหัวข้อนี้ นำมาจาก (Japan External Trade Organization, 1988)

การนำเข้า

การนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งของญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว หลังจากที่ได้ปล่อยให้มีการนำเข้าอย่างอิสระในปี พ.ศ.2504 กล่าวคือ ในปี พ.ศ.2508 มีการนำเข้าเพียง 20,000 ตัน เพิ่มขึ้นเป็น 100,000 ตันในปี พ.ศ.2518 หรือเพิ่มขึ้นถึง 5 เท่าตัว หลังจากนั้นยังมีการนำเข้าเพิ่มขึ้นทุกปี จนกระทั่งมาหยุดอยู่ในช่วงประมาณ 140,000 - 160,000 ตันต่อปีในปี พ.ศ.2527 ถึงแม้จะมีการคาดคะเนไว้ว่าการนำเข้าคงจะไม่เกิน 200,000 ตัน แต่กลับตรงกันข้าม มีการนำเข้าสูงถึง 245,892 ตันในปี พ.ศ.2530 และยังไม่มีความโน้มที่จะลดลง

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งของญี่ปุ่นก็คือ การเพิ่มขึ้นของค่าเงินเยน และการผลิตโดยการเพาะเลี้ยง แต่การนำเข้ากุ้งจากการเพาะเลี้ยงมีความโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากประเทศผู้ผลิตได้พัฒนาเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงและอุปกรณ์การเลี้ยงมากขึ้นนั่นเอง กล่าวคือ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2525 การนำเข้ากุ้งที่ผลิตจากแหล่งธรรมชาติอยู่ในช่วง 130,000 - 150,000 ตันต่อปี หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.7 ในช่วง 5 ปีสุดท้าย ขณะที่การนำเข้ากุ้งจากการเพาะเลี้ยงเพิ่มขึ้นถึง 90,200 ตันในปี พ.ศ.2530 โดยเฉพาะตั้งแต่ปี พ.ศ.2528 การนำเข้ากุ้งจากการเพาะเลี้ยงเพิ่มขึ้นเป็นละประมาณ 20,000 - 30,000 ตัน จนทำให้สัดส่วนของการนำเข้ากุ้งจากการเพาะเลี้ยงต่อการนำเข้ากุ้งทั้งหมดสูงถึงร้อยละ 36.7 ในปี พ.ศ.2530 ซึ่งเป็นคาดกันว่าส่วนแบ่งการตลาดของกุ้งเพาะเลี้ยงจะยังคงขยายต่อไปในอนาคต

เพื่อให้เข้าใจแนวโน้มการนำเข้าในรายละเอียด จึงแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ การนำเข้ารายประเทศ และรายชนิดของกุ้ง เพื่อพิจารณาว่าจะสอดคล้องกับการผลิตของไทยต่อไปหรือไม่ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งตามรายประเทศ

จากการนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งทั้งหมดของญี่ปุ่น ประมาณร้อยละ 80 นำเข้าจากภูมิภาคเอเชีย ร้อยละ 10 นำเข้าจากประเทศในเขตยุโรปเหนือ ส่วนที่เหลือ นำเข้าจากลาตินอเมริกา และอื่นๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไต้หวันเป็นผู้ส่งออกไปญี่ปุ่นรายใหญ่ที่สุดในปี พ.ศ.253๑ ไต้หวันส่งออกไปญี่ปุ่นสูงกว่าปี พ.ศ.2529 ถึงร้อยละ 3๑.2 กล่าวคือ นำเข้าประมาณ 49,23๑ ตัน หรือร้อยละ 2๑ ของการนำเข้าทั้งหมด และในช่วงหลัง ๆ การนำเข้าจากไต้หวันสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจาก ไต้หวันประสบความสำเร็จในการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำ จึงทำให้การนำเข้ากุ้งกุลาดำจากไต้หวันทั้งหมดในปี พ.ศ.253๑ โดยมากกว่าปี พ.ศ.2525 (นำเข้า 7,759 ตัน) ถึง 6.3 เท่า

ในช่วงหลายปีมานี้ อินเดียสามารถส่งออกไปญี่ปุ่นได้ปีละไม่น้อยกว่า 4๑,๑๑๑ ตัน แม้ว่าการนำเข้าของญี่ปุ่นจะเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2528 ก็ตาม การนำเข้าก็ยังคงอยู่ในช่วง 36,๑๑๑ ตัน จึงทำให้อินเดียส่งออกกุ้งสดแช่แข็งไปญี่ปุ่นตกมาอยู่อันดับสองตั้งแต่ปี พ.ศ.2529

อินโดนีเซียส่งออกไปญี่ปุ่นอยู่ในอันดับ 3 โดยในปี พ.ศ.253๑ อินโดนีเซียส่งออกเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2529 ประมาณร้อยละ 11.1 และร้อยละ 39 ของการส่งออกไปญี่ปุ่นเป็นกึ่งจากการเพาะเลี้ยง

อันดับต่อมาคือ สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งได้เริ่มส่งออกไปญี่ปุ่นในปี พ.ศ.25๑๑ ก่อนที่ญี่ปุ่นจะอนุญาตให้นำเข้ากุ้งแบบเสรี และเป็นประเทศแรกที่ส่งออกกุ้งสดแช่แข็งหลังสงครามภายในประเทศ กรีนแลนด์เป็นผู้ส่งออกไปญี่ปุ่นอันดับ 5 ในปี พ.ศ.253๑ สามารถส่งออกไปญี่ปุ่นได้ 12,939 ตัน หรือเพิ่มขึ้นถึง 65 เท่า จากที่ส่งออกไปญี่ปุ่นเพียง 2๑๑ ตันในปี พ.ศ.2525

จำนวนที่นำเข้าทั้ง 5 ประเทศข้างต้น รวมแล้วประมาณร้อยละ 64.๑ ของการนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งทั้งหมดของญี่ปุ่น นอกจากนี้ยังนำเข้าจากฟิลิปปินส์ เวียดนาม และไทย ประเทศละ 1๑,๑๑๑ ตัน จากบังคลาเทศ และมาเลเซีย นำเข้า 6,๑๑๑ และ 4,๑๑๑ ตัน ตามลำดับ ในกลุ่มประเทศนำเข้าเหล่านี้จะมีการเลี้ยงกุ้งกุลาดำกันอย่างกว้างขวางใน อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย และบังคลาเทศ

การนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งตามรายชนิดกุ้ง

จากการนำเข้ากุ้งทั้งหมด 245,9๑๑ ตันในปี พ.ศ.253๑ ในจำนวนนี้เป็นกุ้งกุลาดำจากกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ร้อยละ 28.5 หรือ 7๑,2๑๑ ตัน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2529 ประมาณ 2๑,๑๑๑ ตัน กุ้งกุลาดำที่นำเข้านี้เกือบทั้งหมดเป็นกุ้งที่ได้จากการเพาะเลี้ยง ประเทศที่เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นแกนนำในการส่งออกกิ่งกุลาดำเพิ่มขึ้นคือ ไต้หวัน อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย และมีแนวโน้มว่าญี่ปุ่นจะนำเข้ากิ่งกุลาดำเพิ่มขึ้นในอนาคต

ราคานำเข้ากิ่งสดแช่แข็ง

ราคานำเข้ากิ่งสดแช่แข็งโดยพื้นฐานจะเปลี่ยนแปลงไปตามความสมดุลของอุปสงค์และอุปทาน ตามชนิดของกิ่ง และปริมาณการจับ นอกจากนี้ยังขึ้นกับความจริงที่ว่ากิ่งเคยเป็นตลาดของผู้ขาย นักกิ่งกำไรจึงมีบทบาทต่อราคากิ่งในตลาดสูงมาก อย่างไรก็ตาม ในอดีต บางครั้งเมื่อมีกิ่งล้นตลาด ผู้ซื้อจึงกลับมามีบทบาทแทนได้ แต่วงการอุตสาหกรรมกล่าวไว้ว่า อิทธิพลของนักกิ่งกำไรต่อราคาค่อนข้างจะอ่อนแอและเปลี่ยนแปลงได้ง่าย

เหตุการณ์ค่าเงินเยนสูงขึ้น ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ ลดลง ในปี พ.ศ.2528 ทำให้แบบแผนของราคากิ่งแตกต่างไปจากอดีต กล่าวคือ การนำเข้าได้เพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากราคานำเข้าในค่าของเงินเยนลดลง ขณะที่ในปี พ.ศ.2530 ลดต่ำลงเหลือร้อยละ 58.3 เมื่อเทียบกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ.2527 ทำให้ราคานำเข้าต่อหน่วยในรูปเงินเยนลดลงเหลือค่าร้อยละ 76.3 ในทางตรงกันข้ามที่ราคานำเข้าต่อหน่วยในรูปเงินดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.1 ทั้ง ๆ ที่มีการนำเข้าเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เนื่องมาจากความจริงที่ว่า การแข็งตัวเพิ่มขึ้นของเงินเยนเป็นประโยชน์ทั้งประเทศส่งออกและนำเข้าโดยกระตุ้นให้มีการผลิตเพิ่มขึ้นก่อน แล้วเร่งให้มีการบริโภคเพิ่มขึ้นในอันดับต่อไป

แนวโน้มของความต้องการ

1. ปริมาณการบริโภค

ปริมาณการบริโภคกิ่งสดแช่แข็งจะอยู่ในช่วง 200,000-220,000 ตัน จนกระทั่งปี พ.ศ.2526 (รวมทั้งการผลิตในประเทศประมาณ 60,000-70,000 ตัน และนำเข้าประมาณ 140,000-150,000 ตัน) เมื่อปริมาณการผลิตภายในประเทศลดลง การนำเข้าจึงเพิ่มขึ้น ประมาณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3๘,๘๘๘ ตันในปีพ.ศ. 2529 และ 253๐ (ปริมาณการนำเข้าเพิ่มขึ้นนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการขยายตัวของ การเพาะเลี้ยงกุ้งของประเทศส่งออกกุ้งสดแช่แข็งมายังญี่ปุ่นและค่าของ เงินเยนเพิ่มขึ้น) นอกจากนี้ การบริโภคยังคงเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 จนปริมาณการบริโภคสูงถึง 27๘,๘๘๘ ตัน ในปี พ.ศ. 253๐ ตามการคาดการณ์ของวงการอุตสาหกรรม ปริมาณความต้องการกุ้งสดแช่แข็งในอนาคต อาจจะขยายตัวมากขึ้นอีก ซึ่งขึ้นอยู่กับราคากุ้งสดแช่แข็งในอนาคตด้วย

อย่างไรก็ตาม ในวงการอุตสาหกรรมเชื่อว่า การขยายปริมาณการบริโภคเกิดเนื่องมาจาก ราคากุ้งสดแช่แข็งต่ำในรูปของเงินเยน (เงินเยนแข็งตัวนั่นเอง) และปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่าการเพิ่มขึ้นของความต้องการจะมีส่วนด้วยก็ตาม การนำเข้าของญี่ปุ่นจะมีปริมาณมากกว่าปริมาณการ บริโภค เพราะจะต้องมีการกักเป็นสินค้าคงคลังไว้ส่วนหนึ่งด้วย กล่าวคือ เมื่อปริมาณการบริโภคเพิ่ม เป็น 22๘,๘๘๘ ตัน ปริมาณสินค้าคงคลังจะประมาณ 4๐,๘๘๘ ตัน หรือเท่ากับปริมาณการบริโภค 2 เดือน แต่ในปี พ.ศ. 253๐ สินค้าคงคลังเพิ่มขึ้นประมาณ 8๐,๘๘๘ ตัน หรือประมาณ 3 เดือนครึ่ง ของปริมาณการบริโภคทั้งปีเท่ากับ 27๘,๘๘๘ ตัน เมื่อมีการคาดคะเนว่าปริมาณการนำเข้าจะถึง 3๘๘,๘๘๘ ตันในไม่ช้านี้ จึงไม่ต้องสงสัยเลยว่าการเก็บสินค้าคงคลังไว้จะมีผลกระทบต่อราคากุ้งสด แช่แข็งอย่างแน่นอน ฉะนั้นปริมาณการนำเข้าอันเนื่องมาจากความต้องการจริง ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็น ที่จะต้องทำความเข้าใจในหัวข้อต่อไป

2. สาเหตุของการขยายตัวของ การบริโภค

ในอดีตญี่ปุ่นเป็นประเทศหนึ่งที่คุณค่าของการบริโภคกุ้งเป็นอย่างดี เนื่องมาจาก สี รูปร่าง และรสชาติของกุ้ง ซึ่งทำให้เป็นที่ชื่นชอบในหมู่คนญี่ปุ่น และถือได้ว่าเป็นอาหารทะเล ขึ้นดีอีกด้วย ต่อมาภายหลังก็ยังคงได้รับความนิยมไม่เปลี่ยนแปลง และยังได้ถูกกำหนดให้เป็นอาหาร ประจำวันของคนญี่ปุ่นอีกด้วย

จากการกะประมาณโดยวงการอุตสาหกรรม สัดส่วนของกุ้งสำหรับใช้ในอุตสาหกรรม และบริโภคในครัวเรือนประมาณ 7๐/3๐ จากในอดีตจนถึงปี พ.ศ. 2526 ส่วนแบ่งของกุ้งที่บริโภค ในครัวเรือนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 4๐-5๐ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การบริโภคในครัวเรือนก็คือราคากุ้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การบรรจุกึ่งในหลายขนาดแต่ราคาใกล้เคียงกันทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่าราคาไม่แพง รวมทั้งมีการพัฒนาการขายในซูเปอร์มาร์เก็ตและขายปลีกด้วยแล้ว ก็ยิ่งจะเพิ่มโอกาสในการซื้อกึ่งให้มากขึ้นตามไปด้วย การมีกึ่งที่ผ่านขบวนการมาอย่างดี ง่ายต่อการเตรียมอาหารมากขึ้น ส่งผลให้มีความต้องการมากขึ้นด้วย จากรายงานค่าใช้จ่ายครัวเรือนเป็นรายปีขององค์การการจัดการและความร่วมมือในประเทศญี่ปุ่น¹ พบว่า ค่าใช้จ่ายของการซื้อกึ่งเฉลี่ยต่อปีต่อครัวเรือนเพิ่มจาก 2.4 กิโลกรัม ในปี พ.ศ.2526 เป็น 3.1 กิโลกรัม ในปี พ.ศ.2530 จากการสำรวจยังพบว่าครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่า จะซื้อกึ่งบริโภคมากกว่าด้วย

การบริโภคกึ่งในภัตตาคารต่าง ๆ ก็เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน สาเหตุส่วนใหญ่มาจากราคากึ่งต่ำลง ภัตตาคารหรือร้านอาหารที่ไม่เคยจำหน่ายกึ่งมาก่อนก็เริ่มที่จะมีจำหน่าย ส่วนที่มีจำหน่ายอยู่บ้างแล้ว ก็เพิ่มจำนวนในการจำหน่ายในแต่ละครั้งให้มากขึ้น และโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในญี่ปุ่น ซึ่งเป็นผู้ซื้ออาหารรายใหญ่แทบจะไม่เคยซื้อกึ่งเลย เนื่องจากมีเงินทุนจำกัดก็เริ่มที่จะซื้อบ้างแล้ว

ในอนาคต ผู้เชี่ยวชาญในญี่ปุ่นหลายท่านได้ให้ความเห็นว่า "การบริโภคในครัวเรือนจะเพิ่มขึ้น ถ้าราคากึ่งต่ำลง (น่าจะมีส่วนมาจากการแปรปรวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ) จะทำให้การบริโภคโดยส่วนรวมขยายตัวมากขึ้น"

กระบวนการนำเข้า กฎและระเบียบต่าง ๆ

กระบวนการนำเข้า

หลังจากการปล่อยให้มีการค้าเสรีในปี พ.ศ.2504 ญี่ปุ่นไม่มีข้อจำกัดในจำนวนการนำเข้ากึ่ง อย่างไรก็ตาม กฎหมาย Food Sanitary Law ของญี่ปุ่น การนำเข้าอาหารทุกชนิดจะต้องรายงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ ในกระบวนการขึ้นแจ้งการนำเข้า กำหนดไว้ว่า ผู้นำเข้าต้องเตรียม "แบบการขึ้นแจ้งการนำเข้าอาหาร" สำหรับการนำเข้าและส่ง

¹ อ้างใน (Japan External Trade Organization, 1988)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ให้รัฐมนตรีสาธารณสุขและสวัสดิการโดยผ่านสำนักงานกักกันที่เกี่ยวข้อง และทำการสุ่มตรวจสอบ หรืออาจจะทำการตรวจสอบโดยองค์กรที่รัฐมนตรีฯ แต่งตั้งตามข้อกำหนดของกฎหมายข้างต้น เมื่อผ่านการตรวจสอบจึงจะสามารถนำเข้าได้

กฎและระเบียบต่าง ๆ

ตามระเบียบของ Food Sanitary Law ได้กำหนดมาตรฐานสำหรับสารปรุ่่งแต่งในอาหารไว้ว่า ในกรณีของกุ้งสดแช่แข็งการใช้สารโซเดียม ซัลไฟต์ และสารฟอกสี และสารนอมอาหารอนุญาตให้ใช้ได้ แต่จะมีสารซัลเฟอร์ ไดออกไซด์ อย่างมากที่สุดได้ไม่เกิน ๑.1 กรัม/น้ำหนักกุ้งสดแช่แข็ง 1 กิโลกรัม ยกเว้นสารบอแรกซ์ที่ไม่อนุญาตให้ใช้โดยเด็ดขาด

ภาคีศุลกากร

อัตราภาษีที่กำหนดไว้สำหรับกุ้งสดแช่แข็ง โดย GATT คือ ร้อยละ 3 ของราคา C.I.F. แต่โดยทั่วไปจะเก็บร้อยละ 1๑

สหรัฐอเมริกา

การผลิตภายในประเทศ

จากตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่า ปริมาณการผลิตกุ้งของสหรัฐฯ ไม่น่าแน่นอน โดยเฉพาะปริมาณการจับภายในประเทศค่อนข้างจะลดลงตลอดเวลา เนื่องจากปริมาณการจับกุ้งเขตหนาวจากมหาสมุทรแปซิฟิกและแอตแลนติกตอนเหนือลดลงมากกว่าการเพิ่มขึ้นของปริมาณการจับกุ้งจากเขตร้อนในอ่าวเม็กซิโก อีกทั้งการจับในอ่าวเม็กซิโกก็ได้รับผลกระทบจากการจับของประเทศเม็กซิโกด้วย ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น แสดงว่ากำลังการผลิตของสหรัฐฯ ได้มีการใช้อย่างเต็มประสิทธิภาพแล้ว ฉะนั้นปริมาณการผลิตจึงมีลักษณะ ไม่น่าแน่นอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 8 ปริมาณการผลิตกุ้งของสหรัฐอเมริกาปี พ.ศ.2515-2529

ปี พ.ศ.	ปริมาณการผลิต (พันตัน)
2515	174
2516	173
2517	168
2518	156
2519	183
2520	216
2521	192
2522	152
2523	162
2524	161
2525	136
2526	120
2527	145
2528	153
2529	183

ที่มา : (FAO, 1988)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การนำเข้า¹

ในแต่ละปีสหรัฐฯ มีความต้องการนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งเป็นปริมาณเกือบ 200,000 ตัน เนื่องจากปริมาณการผลิตในประเทศมีเพียงปีละแสนกว่าตัน ในขณะที่ความต้องการบริโภคอยู่ในระดับประมาณเกือบ 300,000 ตัน หรือประมาณ 2 ใน 3 ของปริมาณกุ้งที่ใช้บริโภคจากการนำเข้า และปริมาณนำเข้าได้เพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา มีอัตราการขยายตัวของการนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.65 ต่อปี โดยในปี พ.ศ.2526 มีปริมาณการนำเข้า 155,182 ตัน เพิ่มขึ้นเป็น 217,409 ตันในปี พ.ศ.2530 (ตารางที่ 9)

ปริมาณการนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งของสหรัฐฯ ในช่วงปี พ.ศ.2526-2530 เฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกปี คือ จาก 155,182 ตัน ในปี พ.ศ.2526 เพิ่มขึ้นเป็น 217,409 ตัน ในปี พ.ศ.2530 โดยนำเข้าจากประเทศที่สำคัญ ได้แก่ เอกวาดอร์ เม็กซิโก สาธารณรัฐประชาชนจีน ใต้หวัน และไทย ตามลำดับ (ตารางที่ 10)

สำหรับการนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งจากประเทศไทยนั้นมีประมาณ 10,955 ตัน ในปี พ.ศ.2530 คิดเป็นร้อยละ 84 ของปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งทั้งหมดของไทย โดยมีอัตราการเพิ่มการส่งออกเฉลี่ยร้อยละ 7.52 ต่อปี ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา กล่าวคือ ในปี พ.ศ.2526 ส่งออก 8,772 ตัน เพิ่มขึ้นเป็น 10,955 ตันในปี พ.ศ.2530 (ตารางที่ 9) และเป็นที่สังเกตได้ว่าการนำเข้าจากไทยนั้นเป็นเพียงตลาดรอง เมื่อเทียบกับการนำเข้าจากเอกวาดอร์และเม็กซิโก

¹ ส่วนการส่งออกนั้น เป็นเพียงส่วนน้อยเมื่อเทียบกับปริมาณการนำเข้า และส่วนมากจะส่งไปยัง แคนาดาและเม็กซิโก ในรูปของกุ้งสดแช่แข็งและกุ้งกระป๋อง (วิรัช, 2530)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 9 ปริมาณการนำเข้ากึ่งสตนเซ่แข็งของสหรัฐอเมริกาแยกตามประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ ระหว่างปี พ.ศ.2526-2530

หน่วย : พันตัน

ประเทศ	2526	2527	2528	2529	2530	อัตราการเพิ่ม (ร้อยละต่อปี)
เอกวาดอร์	23,364	21,182	19,954	28,182	46,045	17.85
เม็กซิโก	38,454	37,091	30,682	3,818	39,136	-0.57
สาธารณรัฐประชาชนจีน	864	1,454	3,136	9,409	19,273	124.28
ไต้หวัน	9,045	8,318	13,454	15,727	16,864	20.72
อินเดีย	13,682	10,500	10,909	11,091	12,909	-0.61
ไทย	8,772	8,272	11,136	10,955	10,955	7.52
ปานามา	7,409	7,049	8,954	9,909	7,545	3.33
บราซิล	6,636	9,000	11,500	9,045	7,545	2.65
อื่น ๆ	46,956	52,410	53,866	58,729	57,137	4.26
รวม	155,182	155,636	163,591	181,865	217,409	8.65

ตารางที่ 1๑ ส่วนแบ่งของตลาดกุ้งสดแช่แข็งในสหรัฐอเมริกาของประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2526-253๐

หน่วย : ร้อยละ

ประเทศ	2526	2527	2528	2529	253๐
เอกวาดอร์	15.๐5	13.61	12.2๐	15.5๐	21.18
เม็กซิโก	24.78	23.83	18.76	18.6๐	18.๓๐
สาธารณรัฐประชาชนจีน	๐.56	๐.93	1.91	5.17	8.87
ไต้หวัน	5.83	5.35	8.22	8.65	7.76
อินเดีย	8.82	6.75	6.67	6.1๐	5.93
ไทย	5.65	5.32	6.81	6.๐2	5.๐4
ปานามา	4.77	4.76	5.47	5.45	3.47
บราซิล	4.77	4.76	5.47	5.45	3.47
อื่น ๆ	3๐.26	33.67	32.๐3	29.54	26.28
รวม	1๐๐.๐๐	1๐๐.๐๐	1๐๐.๐๐	1๐๐.๐๐	1๐๐.๐๐

ที่มา : (International Trade Center, 1988)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ราคาเ้าเข้า

ราคาถั่งจะขึ้นกับขนาด สี และลักษณะสินค้าถั่ง นอกจากนั้นยังขึ้นกับแหล่งที่มาของสินค้าที่เ้าเข้าด้วย โดยทั่วไปแล้วถั่งขนาดใหญ่จะมีราคาสูงกว่าถั่งขนาดกลางและขนาดเล็ก และยังขึ้นกับอุปสงค์และอุปทานของถั่งในสหรัฐอเมริกา เองอีกด้วย นอกจากนั้นแล้วยังขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญต่อไปนี้คือ

1. ปริมาณการผลิตของโลก
2. การเกิดภาวะเงินเฟ้อ
3. การเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์กับเงินต่างประเทศโดยเฉพาะ

เงินเยน

สาเหตุของการขยายตัวของ การบริโภค

สำหรับปริมาณการบริโภคถั่งสดแห้งซึ่ง จะขึ้นอยู่กับระดับรายได้ส่วนบุคคลเป็นหลัก เนื่องจากส่วนมากผู้บริโภคจะ ไปบริโภคในร้านอาหาร เพราะความสะดวกสบายและต้องการความรวดเร็ว โดยเฉพาะร้านอาหารที่บริการอาหารสำเร็จรูป และเมื่อรายได้ต่อบุคคลน้อยลง จะทำให้การออกไปบริโภคอาหารนอกบ้านน้อยลงตามไปด้วย โดยที่ในสหรัฐอเมริกา นั้นอาหารที่สามารถทดแทนการบริโภคถั่งได้ เมื่อราคาถั่งสูงขึ้นหรือรายได้ต่อบุคคลน้อยลง คือ อาหารทะเลอื่น ๆ เนื้อวัว เนื้อไก่ เป็นต้น (วีรัช, 252๒ : 77)

ลักษณะของการบริโภค

การบริโภคถั่งในสหรัฐอเมริกา จะแบ่งตามชนิดเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือถั่งขนาดเล็กจะอยู่ในลักษณะ ไม่มีเปลือกผ่าหลังและบรรจุในถุงพลาสติกวางจำหน่ายทั่วไปในซูเปอร์มาร์เก็ต มักใช้ทำอาหารประเภทสลัด ส่วนถั่งขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่มีราคาแพงกว่า จะวางขายในลักษณะ ไม่มีหัวไว้เปลือกและบางส่วนลอกเปลือกผ่าหลัง มักใช้ในภัตตาคารเป็นส่วนใหญ่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในบรรดากุ้งประเภทต่าง ๆ กุ้งสดแช่แข็งเป็นกุ้งที่นิยมบริโภคมากที่สุด เนื่องจากความสะดวกในการเตรียมและกรรมวิธีในการปรุง รวมทั้งความสดและรสชาติที่ดีกว่า

โดยประมาณร้อยละ 85 ของกุ้งสดแช่แข็งใช้บริโภคในภัตตาคาร อีกร้อยละ 15 จำหน่ายปลีกในซูเปอร์มาร์เก็ตเป็นส่วนใหญ่ (วิรัช, 2530 : 77)

กระบวนการนำเข้า กฎและระเบียบต่าง ๆ

กระบวนการนำเข้า

ในการนำเข้ากุ้งส่วนใหญ่แล้ว จะปฏิบัติตามดังต่อไปนี้คือ

1. จ่ายทัณฑ์ราคาที่ตกลงกันระหว่างผู้นำเข้าและผู้ส่งออก จะทำการจ่ายครั้งเดียวทั้งหมด ในรูปของเลตเตอร์ออฟเครดิต แต่ต้องได้รับความเห็นชอบและอนุมัติจาก Food and Drug Administration (FDA) เสียก่อน

2. จ่ายเมื่อส่งมอบ จะทำการจ่ายล่วงหน้าให้กับผู้ส่งออก โดยวิธีเลตเตอร์ออฟเครดิตประมาณร้อยละ 80-85 ของมูลค่าสินค้า ส่วนที่เหลือจะจ่ายให้เมื่อสินค้าได้จำหน่ายในประเทศเรียบร้อยแล้ว และสำหรับต้นทุนคงที่กับค่าคอมมิชชั่นจะถูกหักจากการดำเนินงาน

3. ตัวแทนจำหน่าย จะเป็นผู้ดำเนินการทุกอย่างแทนผู้ส่งออก โดยจ่ายในรูปเลตเตอร์ออฟเครดิต สำหรับค่าคอมมิชชั่นของตัวแทนจำหน่ายก็จ่ายเช่นเดียวกับผู้ซื้อและผู้ขาย

สำหรับสหรัฐฯ ไม่มีการกำหนดปริมาณการนำเข้า ยกเว้น ห้ามการนำเข้าจากประเทศที่ไม่มีข้อตกลงในด้านการค้ากับสหรัฐฯ เท่านั้น

กฎและระเบียบต่าง ๆ

กุ้งและผลิตภัณฑ์กุ้งที่นำเข้าสหรัฐฯ จะต้องผ่าน FDA ถ้าตรวจสอบพบว่ามีเชื้อโรคหรือสารพิษ การหีบห่อและฉลากไม่เรียบร้อย ก็จะทำให้ส่งสินค้ากลับทำลาย หรือกำหนดเงื่อนไขอื่นใหม่ เอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับในกรณีของการกำหนดเงื่อนไขขึ้นมาใหม่นั้น ต้องกระทำโดย FDA และปฏิบัติตามคำแนะนำของ FDA ด้วย ยกตัวอย่างเช่น สามารถอนุญาตให้นำเข้าประเทศได้เฉพาะสินค้าที่ผ่านการยอมรับจาก FDA

การผลิตและการตลาดของประเทศคู่แข่งของไทย

แม้ว่าตลาดต่างประเทศจะมีความต้องการสินค้ากุ้งทะเลเป็นจำนวนมาก และในปัจจุบันตลาดต่างประเทศยังเปิดกว้างและมีช่องทางส่งออกได้อีกมาก ฉะนั้นตลาดการค้ากุ้งจึงมีลักษณะค่อนข้างเสรี กล่าวคือ ประเทศผู้ซื้อมักจะเลือกตกลงทำสัญญาซื้อและให้ราคาดีแก่รายที่กุ้งมีคุณภาพดี และรับซื้อที่บรารายที่คุณภาพด้อยกว่า ในภายหลัง ในราคาที่ต่ำกว่า ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาด้านการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งเป็นอย่างมากในปัจจุบัน โดยที่ประเทศผู้ส่งออกสินค้ากุ้งทะเลกำลังพัฒนาการผลิตของตนอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเพาะเลี้ยง เพื่อให้ได้มาซึ่งปริมาณและคุณภาพของกุ้งที่ต้องการเพื่อการส่งออก ดังนั้นประเทศไทยเองก็เป็นแหล่งผลิตกุ้งทะเลที่สำคัญ และมีความได้เปรียบที่มีต่อประเทศคู่แข่งอื่นๆ หลายๆ ด้าน เช่น มีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การมีพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่เหมาะสมในการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล และมีสภาพภูมิอากาศไม่รุนแรง สามารถเพาะเลี้ยงกุ้งได้ตลอดปี เป็นต้น จึงควรริบฉวยโอกาสอันดีเร่งพัฒนาการผลิตกุ้งของประเทศไทยให้มีปริมาณ คุณภาพ และราคาสอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อที่จะได้สามารถแข่งขันกับประเทศผู้ส่งออกคู่แข่งได้ สำหรับประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทยมีดังต่อไปนี้ คือ

1. อินเดีย

อินเดียเป็นประเทศที่ผลิตกุ้งได้เป็นอันดับหนึ่งของโลก โดยสามารถผลิตได้ปีละประมาณ 200,000 ตัน และก็สามารถส่งออกกุ้งทะเลได้เป็นอันดับหนึ่งของโลกเช่นกัน ซึ่งสามารถ

ส่งออกได้ปีละกว่า 5๐,๐๐๐ ตัน (ตารางที่ 11) เนื่องจากอินเดียสามารถจับกุ้งได้เป็นจำนวนมาก และประชากรมีอำนาจในการซื้อต่ำ จึงไม่นิยมบริโภคกุ้ง จึงทำให้สามารถคั้ดกุ้งที่มีคุณภาพเพื่อการส่งออกและราคาไม่สูง (ตารางที่ 12) จึงได้เปรียบด้านการตลาดพอสมควร เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งรายอื่น ๆ นอกจากนี้อินเดียยังมีสถาบันแห่งหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญทั้งด้านการผลิตและการส่งออกอาหารทะเลของอินเดียในชื่อ Marine Product Export Development Authority หรือ (MPEDA) ซึ่งได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2515 โดยมีผู้แทนภาครัฐบาลและเอกชนเข้าร่วมบริหารงาน และยังมีสำนักงานส่งเสริมการส่งออกในต่างประเทศอีกด้วย (มณฑิรา, 253๐)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมาอินเดียจะเป็นผู้ส่งออกกุ้งรายใหญ่ของโลก โดยมี ญี่ปุ่นและสหรัฐฯ เป็นตลาดหลัก ซึ่งมีปริมาณนำเข้าถึงร้อยละ 9๐ ของการส่งออกกุ้งทั้งหมดของ อินเดีย แต่ในระยะหลังแนวโน้มการส่งออกได้ลดลง เนื่องจากอินเดียจับกุ้งจากธรรมชาติได้น้อยลง และมีการจับกุ้งขนาดเล็กละมากขึ้น และแม้ว่าในระยะหลังมีการเพาะเลี้ยงมีบทบาทในการส่งออกมากขึ้น แต่ก็มีปริมาณไม่มากนัก เนื่องจากการเพาะเลี้ยงกุ้งยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร โดยในปัจจุบันผลผลิตกุ้งเลี้ยงมีเพียง 14,๐๐๐ ตัน คิดเป็นร้อยละ 4 ของผลผลิตกุ้งรวมทั้งหมดเท่านั้น ทำให้ผลผลิตกุ้งทั้งหมดมีอัตราการขยายตัวลดลงร้อยละ ๐.21 ในช่วงปี พ.ศ.252๐-2529 (ตารางที่ 1) ประกอบกับปัจจุบันอินเดียมีโรงงานแปรรูปกุ้งส่งออกเป็นจำนวนมากมีการแข่งขันกันรับซื้อกันมากทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ในอนาคตอินเดียจึงอาจจะประสบกับปัญหาด้านการส่งออก แต่ก็อาจเพิ่มขึ้นได้ ถ้ามีการเร่งพัฒนาการเพาะเลี้ยงกุ้งและการจัดการทรัพยากรประมงที่ดี

2. อินโดนีเซีย

อินโดนีเซียเป็นประเทศผู้ผลิตกุ้งได้เป็นอันดับสี่ของโลก รองจากอินเดีย สาธารณรัฐประชาชนจีน และสหรัฐฯ โดยสามารถผลิตกุ้งได้ปีละกว่า 1๐๐,๐๐๐ ตัน (ตารางที่ 1) ในจำนวนนี้เป็นกุ้งเลี้ยงประมาณ 1 ใน 3 (ตารางที่ 3) และเป็นประเทศผู้ส่งออกรายสำคัญอีกประเทศหนึ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 11 การส่งออกกุ้งของประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญของโลก ตั้งแต่ปี พ.ศ.2524-2529

หน่วย : พันตัน

ประเทศ	2524	2525	2526	2527	2528	2529
อินเดีย	52.9	59.7	57.0	56.1	60.3	55.2
ไต้หวัน	11.1	13.2	20.7	24.9	35.4	53.3
เดนมาร์ก	22.3	24.4	31.8	32.0	35.1	52.1
กรีนแลนด์	22.1	22.9	26.6	30.3	34.2	43.2
ไทย	22.6	23.9	29.3	32.1	32.2	36.8
เม็กซิโก	35.2	40.3	41.9	39.2	32.5	35.5
จีน	24.0	14.9	10.7	16.9	22.0	35.0
อินโดนีเซีย	24.6	25.4	25.8	27.8	29.8	32.7
เอกวาดอร์	12.1	16.9	23.5	21.1	20.3	28.3
ฮ่องกง	12.7	14.5	15.1	15.2	19.2	24.0
อื่น ๆ	181.5	187.6	213.4	241.8	241.7	228.7
รวม	421.1	443.7	495.8	537.4	562.7	624.8

ที่มา : (FAO, 1988)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบราคาขายส่งกุ้งขาวแฉ่งซึ่งกึ่งนำเข้าจากประเทศต่าง ๆ ในตลาด
ญี่ปุ่น ปี พ.ศ.2531

หน่วย : ดอลลาร์/บลิ๊ก

ขนาดบรรจุ (จำนวนตัว)	ไทย	อินเดีย	อินโดนีเซีย
8-12	40.60	44.18	47.80
13-15	38.15	41.63	43.35
16-20	29.30	35.77	38.55
21-25	23.30	30.27	31.70
26-30	19.70	21.55	21.70
31-35	-	16.41	-
31-40	17.65	-	16.50
36-40	-	14.59	-
41-50	14.45	11.68	13.25
51-60	-	10.59	11.65
61-70	-	9.86	10.85
71-90	-	8.77	10.45

หมายเหตุ : 1 บลิ๊ก = 4 ปอนด์

ที่มา : (International Trade Center, 1988)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สามารถส่งออกได้ปีละประมาณ 300,000 ตัน โดยมีตลาดญี่ปุ่นเป็นตลาดนำเข้าที่สำคัญที่สุดประมาณร้อยละ 85 ของปริมาณส่งออกทั้งหมด กุ้งที่ส่งออกนี้มาจากธรรมชาติและจากการเลี้ยง ซึ่งค่อนข้างจะมีคุณภาพดี มีขนาดและน้ำหนักได้มาตรฐานตามที่ตลาดต้องการ จึงสามารถจำหน่ายได้ในราคาสูงกว่ากุ้งจากประเทศไทยและอินเดีย (ตารางที่ 12)

จากการที่อินโดนีเซียมีแหล่งประมงที่มีความอุดมสมบูรณ์มากมายและยังมีพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการเลี้ยงกุ้งอีกมาก โดยเฉพาะพื้นที่ป่าชายเลน ประกอบกับรัฐบาลได้ให้การสนับสนุนการประมงด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การส่งเสริมการร่วมลงทุนด้านการประมง และให้ความสำคัญในการขยายโครงการการเพาะเลี้ยงกุ้งของเอกชนเป็นอย่างมาก โดยในปี พ.ศ.2528-2529 รัฐบาลอินโดนีเซียได้จัดสรรงบประมาณ 22,230 ล้านบาท (ประมาณ 448 ล้านบาท) เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมประมงของประเทศ โดยเฉพาะเรื่องกุ้งทะเล รวมทั้งได้มีนักลงทุนต่างชาติ เช่น ญี่ปุ่น และไต้หวัน เข้ามาร่วมลงทุนด้านการเพาะเลี้ยงในอินโดนีเซียมากขึ้น และปลายปี พ.ศ.2531 อินโดนีเซียได้ดำเนินโครงการเพาะเลี้ยงกุ้งครบวงจร และเป็นโครงการที่ใหญ่มากพอสมควร โดยมีการร่วมลงทุนระหว่างนักธุรกิจชาวอินโดนีเซียกับผู้ผลิตอาหารสัตว์รายใหญ่ของประเทศ ผู้ชำนาญการเพาะเลี้ยงของประเทศเอกวาดอร์ และโรงงานผู้ผลิตกุ้งสดแช่แข็งรายใหญ่ของสหรัฐฯ และได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีโลกให้กู้ถึง 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ประมาณ 1,250 ล้านบาท) โดยจะใช้พื้นที่เกาะเบอร์รีมาต้นทั้งหมดทำการเลี้ยงกุ้งแบบขังและกึ่งกลางแจ้ง เพื่อทำการส่งออกอย่างครบวงจร จึงคาดว่าจะมีผลกระทบต่อ การเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำ และการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยอย่างแน่นอน เนื่องจากตลาดกุ้งสดแช่แข็งของไทยและอินโดนีเซียเป็นตลาดเดียวกัน อินโดนีเซียจึงเป็นคู่แข่งที่น่ากลัวของไทย (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2531 : 32)

3. ไต้หวัน

ไต้หวันสามารถผลิตกุ้งทะเลที่มีคุณภาพสูงจากการเลี้ยง โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ทั้งในด้านการเพาะฟักและการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ กล่าวคือ ปัจจุบันไต้หวันมีโรงงานเพาะฟักกุ้งอยู่ประมาณ 2,000 แห่ง มีกำลังการผลิตกุ้งประมาณ 15,000 ล้านตัว ส่วนการเลี้ยงนั้นก็ใช้

เทคโนโลยีทันสมัยต่างๆ จนสามารถผลิตกึ่งกลุ่ดดำได้ในอัตราที่สูงมากประมาณ เอกตารี่ละ 13, ๑๑๐ กก./ปี หรือประมาณ 2, ๑๑๑ กก./ไร่ ในขณะที่ประเทศไทยผลิตได้เพียง 6๑ กก./ไร่ ประกอบกับได้หวั่นมีสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสม ตลอดจนได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลอย่างจริงจัง จึงทำให้สามารถผลิตกึ่งจากการเพาะเลี้ยง ได้มากเป็นอันดับสองรองจากจีน โดยสามารถผลิตได้ถึง 65, ๑๑๑ ตัน ในปี พ.ศ. 2529 และได้มีการคาดคะเนว่าในปี 2533 จะสามารถผลิตได้มากกว่า 8๑, ๑๑๑ ตัน (ตารางที่ 2)

จากการที่ได้หวั่นส่งออกกึ่งเลี้ยงเกือบทั้งหมด ทำให้สามารถควบคุมปริมาณและคุณภาพได้ ประกอบกับในการผลิตกึ่งสดแช่แข็งของได้หวั่น ได้มีการใช้เครื่องจักรอุปกรณ์ที่ทันสมัย เช่น เครื่องทำความเย็นระบบเจียบพลัน เครื่องคัดขนาดกึ่ง และเครื่องบรรจุหีบห่อโดยอัตโนมัติ ซึ่งมีประสิทธิภาพในการแปรรูปสูง จึงทำให้ผลผลิตมีคุณภาพดี และสามารถจำหน่ายได้สูงกว่าประเทศคู่แข่งชั้นรายอื่น (ตารางที่ 13) รวมทั้งความได้เปรียบในด้านวิชาการ จึงทำให้ได้หวั่นเป็นผู้ส่งออกกึ่งรายใหญ่ของโลกรองจากอินเดีย โดยสามารถแย่งตลาดของผู้ส่งออกรายอื่นที่อาศัยกึ่งจากธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ เช่น ไทย และอินเดีย เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันก็สามารถเจาะตลาดสหรัฐฯ เพื่อให้หันมาบริโภคกึ่งกลุ่ดดำมากขึ้น โดยสามารถเพิ่มการส่งออกได้ในอัตราร้อยละ 2๑ ต่อปี ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2526 ส่งออกได้ปริมาณ 9, ๑45 ตัน เพิ่มขึ้น 16, 864 ตัน ในปี พ.ศ. 253๑ (ตารางที่ 9) หรือคิดเป็นเป้าร้อยละ 8 ของการนำเข้ากึ่งสดแช่แข็งของสหรัฐฯ (ตารางที่ 10)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในช่วงปีที่ผ่านมา ได้หวั่นจะเป็นแหล่งผลิตกึ่งกลุ่ดดำที่มีประสิทธิภาพสูงสุดก็ตาม แต่ในปีปัจจุบันกำลังประสบปัญหาด้านต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ภาวะมลพิษของแหล่งเลี้ยง และแผ่นดินทรุดตัวลง เนื่องจากการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ในการทำฟาร์มกึ่งกันมาก ซึ่งรัฐบาลได้หวั่นออกกฎหมายในปี พ.ศ. 253๑ ไม่ให้ขุดน้ำบาดาลอีก ประกอบกับไม่สามารถขยายพื้นที่การเพาะเลี้ยงได้อีกแล้ว ดังนั้นจึงคาดได้ว่าในอนาคตได้หวั่นไม่สามารถขยายการผลิตได้อีกแล้ว จึงเป็นโอกาสอันดีของไทย ที่จะเร่งรัดการเพาะเลี้ยงกึ่งทะเลให้ได้ผลผลิตสูง ต้นทุนต่ำ และมีคุณภาพดีขึ้น เพื่อสนองความต้องการของตลาด และเพื่อการส่งออกแทนที่ตลาดของได้หวั่น โดยเฉพาะที่ตลาดสหรัฐฯ

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบราคาขายส่งกุ้งกุลาดำตัดหัวแช่แข็ง จากประเทศต่าง ๆ ในตลาดญี่ปุ่น
ปี พ.ศ.2531

หน่วย : ดอลลาร์/บล็อกร

ขนาดบรรจุ (จำนวนตัว)	อินเดีย	ฟิลิปปินส์	ไต้หวัน
13-15	38.32	38.55	42.95
16-20	31.77	30.90	35.75
21-25	25.18	25.30	27.70
26-30	21.55	20.10	23.70
31-35	17.50	-	-
31-40	-	18.05	21.30
36-40	15.71	-	-
41-50	13.50	15.65	17.25
51-60	12.05	-	16.85

หมายเหตุ : 1 บล็อกร = 4 ปอนด์

ที่มา : (International Trade Center, 1988)

4. สาธารณรัฐประชาชนจีน

สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศผู้ผลิตกุ้งได้เป็นอันดับสองของโลก โดยสามารถผลิตกุ้งได้ประมาณปีละ 200,000 ตัน (ตารางที่ 1) ในจำนวนนี้เป็นกุ้งเลี้ยงประมาณ 70,000 ตัน หรือประมาณ 1 ใน 3 ของผลผลิตทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกุ้งขาว และในปี พ.ศ.2533 ประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สาธารณรัฐประชาชนจีนจะสามารถผลิตกุ้งเลี้ยงได้ประมาณ 10๗,๗๗๗ ตัน (ตารางที่ 3) เนื่องจากมีพื้นที่เลี้ยงมากนับล้านไร่และต้นทุนการผลิตต่ำ จึงจำหน่ายได้ในราคาถูกลงกว่ากุ้งขาวของประเทศอื่น ร้อยละ 5-10 ทำให้สามารถเพิ่มปริมาณการส่งออกได้อย่างรวดเร็ว ทั้งในตลาดญี่ปุ่นและสหรัฐ สำหรับการส่งออกไปยังสหรัฐ มีอัตราการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 124 ต่อปี ในช่วงปี พ.ศ.2526-253๗ โดยปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 864 ตันในปี พ.ศ.2526 เป็น 19,273 ตันในปี พ.ศ.253๗ (ตารางที่ 9) หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 9 ของการนำเข้ากุ้งของสหรัฐ (ตารางที่ 1๐) โดยเฉพาะในปี พ.ศ.253๗ ปริมาณการส่งออกเพิ่มสูงกว่าปี พ.ศ.2529 ถึง 2 เท่า ทั้งนี้เป็นผลจากในช่วงปีหลังๆ สาธารณรัฐประชาชนจีนสามารถผลิตกุ้งได้เพิ่มขึ้นมาก ประกอบกับได้แก้ไขปัญหายุ่งยากเกี่ยวกับการส่งมอบล่าช้า และได้ปรับปรุงคุณภาพของวัสดุบรรจุหีบห่อให้ดีขึ้น

จากการที่สาธารณรัฐประชาชนจีนสามารถผลิตกุ้งจากการเพาะเลี้ยงได้เป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีพื้นที่เลี้ยงมากและต้นทุนการผลิตต่ำ ทำให้สามารถเสนอขายในราคาที่ถูกลงกว่าประเทศอื่นๆ จึงคาดได้ว่าต่อไป สาธารณรัฐประชาชนจีนสามารถขยายตลาดทั้งในสหรัฐ และญี่ปุ่น ได้อีกมาก

5. ออสเตรเลีย

แม้ว่าในปัจจุบัน ออสเตรเลียจะสามารถส่งออกกุ้งสดแช่แข็งได้เพียงปีละประมาณ 12,๗๗๗ - 16,๗๗๗ ตัน ซึ่งอยู่ในฐานะประเทศผู้ส่งออกที่ยังมีบทบาทในตลาดโลกไม่มากนักก็ตาม แต่ปัจจุบันออสเตรเลียกำลังมีโครงการขยายการเพาะเลี้ยงกุ้งของตน โครงการนี้คาดว่าจะเสร็จสมบูรณ์ได้ภายในปี พ.ศ.2534 โดยใช้เงินลงทุนประมาณ 5๗ ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย เพื่อการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำในเนื้อที่ประมาณ 2,4๗๗ เฮกตาร์ ซึ่งจะเป็นโครงการเพาะเลี้ยงที่ใหญ่ที่สุดของโลกแห่งหนึ่ง (มณฑลวิรา, 253๗)

ดังนั้นในอนาคต ออสเตรเลียสามารถผลิตกุ้งเลี้ยงได้มากที่สุดประเทศหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นคู่แข่งชั้นที่นำกลัวของไทยเช่นเดียวกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. เม็กซิโก

เป็นผู้ส่งออกกุ้งสดแช่แข็งที่สำคัญอีกประเทศหนึ่งของโลก โดยในแต่ละปีเม็กซิโกสามารถส่งออกได้มากกว่า 30,000 ตัน และมีสหรัฐฯ เป็นตลาดที่สำคัญที่สุด และเป็นตลาดหลักแห่งเดียวของเม็กซิโก เนื่องจากเม็กซิโกส่งกุ้งสดแช่แข็งไปยังสหรัฐฯ ถึงประมาณร้อยละ 96 ของปริมาณกุ้งสดแช่แข็งที่ส่งออกในแต่ละปี ส่วนที่เหลือส่งขายไปยังญี่ปุ่น

นอกจากนี้แล้วเม็กซิโกได้มีการพัฒนาการเพาะเลี้ยงกุ้ง และยังสามารถได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ ในด้านต่างๆ อีกทั้งยังมีความได้เปรียบของระยะทางในการขนส่ง จึงทำให้ต้นทุนในการส่งออกไปสหรัฐฯ ต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ สามารถส่งมอบได้เร็วและตามกำหนดเวลา จึงสามารถกำหนดราคาต่ำกว่าคู่แข่งได้ (มทท.ร., 2530) ดังนั้นไทยควรให้ความสนใจในสิ่งต่างๆ เหล่านี้ และหาทางดำเนินการแก้ไขต่อไป จึงจะสามารถเพิ่มส่วนแบ่งการตลาดของกุ้งไทยในสหรัฐฯ ได้

7. ประเทศอื่น ๆ

นอกจากประเทศต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ยังมีประเทศอื่น ๆ อีกหลายประเทศทั้งในทวีปเอเชียและลาตินอเมริกาที่เป็นผู้ส่งออกกุ้งที่สำคัญของโลก และกำลังให้ความสนใจกับการพัฒนาการเพาะเลี้ยงกุ้งเพื่อการส่งออกของตนมากขึ้น ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เช่น ฟิลิปปินส์ บังคลาเทศ เอกวาดอร์ และปานามา (มทท.ร., 2530)

โอกาสส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทย

1. การส่งออกไปสหรัฐฯ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะพบว่า ปริมาณการผลิตกุ้งของสหรัฐฯ ไม่แน่นอน และความต้องการบริโภคมีมากกว่าปริมาณที่ผลิตได้ จึงเป็นผลให้การนำเข้าไม่แน่นอนตามไปด้วย แต่อย่างไรก็ตามเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ก็ตามในอนาคตมีแนวโน้มที่จะนำเข้าไปในอัตราเพิ่มสูงกว่าที่ผ่านมา อันเป็นผลจากชาวอเมริกันหันมานิยมบริโภคอาหารทะเลเพื่อสุขภาพมากขึ้น โดยเฉพาะกุ้งทะเล เนื่องจากมีราคาค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับสินค้าสัตว์น้ำชนิดอื่น ซึ่งค่อนข้างจะขาดแคลน ตลอดจนเป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและรายได้ต่อบุคคลของสหรัฐฯ แม้ว่าเงินดอลลาร์จะอ่อนตัวลงก็ไม่มีผลกระทบต่อประการใด โดยในปี พ.ศ.2530 การบริโภคกุ้งของสหรัฐฯ สูงถึง 285,000 ตัน คิดเป็นอัตราการบริโภค 1.30 กก./คน/ปี และเป็นที่คาดได้ว่า การบริโภคกุ้งในสหรัฐฯ จะเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 8.50 ต่อปี โดยเฉพาะกุ้งขนาดใหญ่และขนาดกลางเป็นที่ต้องการมาก เนื่องจากกุ้งสดขนาดใหญ่และขนาดกลางที่ผลิตได้ในสหรัฐฯ และในประเทศผู้ส่งออกไปยังสหรัฐฯ ที่สำคัญคือ เม็กซิโกและเอกวาดอร์ ลดลง (International Trade Center, 1988)

นอกจากนี้แล้ว เป็นที่น่าสังเกตในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ในจำนวนกุ้งที่สั่งเข้าเพิ่มขึ้นของสหรัฐฯ ส่วนใหญ่จะเป็นกุ้งที่ได้จากการเพาะเลี้ยงทั้งสิ้น โดยมีส่วนแบ่งกุ้งนำเข้าที่เป็นกุ้งเลี้ยงได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากร้อยละ 8 ในปี พ.ศ.2524 เพิ่มเป็นร้อยละ 30 ในปี พ.ศ.2530 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2531 : 25) จึงทำให้ได้หวั่น เอกวาดอร์ และจีน ซึ่งส่วนใหญ่ผลิตกุ้งเลี้ยงเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ไปยังสหรัฐฯ มีแนวโน้มส่งออกได้เพิ่มขึ้นมาก เนื่องจากการนำเข้ากุ้งจากการเพาะเลี้ยงในสหรัฐฯ จะขยายตัวต่อไปอีก

2. การส่งออกไปญี่ปุ่น

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าปริมาณการผลิตกุ้งในประเทศญี่ปุ่นมีแนวโน้มลดลง ญี่ปุ่นจึงต้องหันมานำเข้าจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี อีกทั้งญี่ปุ่นนิยมบริโภคกุ้งในเขตร้อนอีกด้วย

ดังนั้น โอกาสที่ไทยจะขยายตลาดกุ้งสดแช่แข็งในสหรัฐฯ และญี่ปุ่น ยังมีช่องทางเป็นไปได้สูง หากไม่ประสบกับปัญหาการกีดกันทางการค้า ทั้งแบบเป็นทางการและไม่ทางการ ทั้งจากประเทศสหรัฐฯ เอง และประเทศคู่แข่งของไทย

ผลการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ในบทนี้ประกอบด้วย 2 ส่วนใหญ่ ๆ กล่าวคือ ส่วนที่หนึ่ง แสดงผลการ
 กระทบมาณค่าสัมประสิทธิ์ในแบบจำลองกึ่งสัดແ้່ซึ่ของ ไทย ส่วนที่สอง แสดงผลการวัดความสมบูรณ์
 ของแบบจำลองฯ ผลของการกีดกันทางการค้าที่มีต่อแบบจำลองฯ และการพยากรณ์การผลิตกึ่งสัด
 แ่้ซึ่ อุปสงค์กึ่งสัดແ่้ซึ่ภายในประเทศต่อหัว อุปสงค์กึ่งสัดແ่้ซึ่เพื่อการส่งออก และราคา
 ขายส่งกึ่งสัดจากแบบจำลองฯ ในอนาคต

ผลการกระทบมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองฯ

ตารางที่ 14 แบบจำลองที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 สามารถแสดงผลการกระทบมาณ ได้ดังนี้

สมการการผลิตกึ่งสัดແ่้ซึ่

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติของสมการการผลิตกึ่งสัดແ่้ซึ่ในช่วงปี 2529-2530¹ มีดังนี้

จากสมการ (1) จะเห็นได้ว่าปริมาณการผลิตกึ่งสัดແ่้ซึ่ขึ้นกับราคาขายส่งกึ่งสัด

ที่แท้จริงในประเทศ และปริมาณการผลิตกึ่งสัดແ่้ซึ่ในปีที่ผ่านมา โดยที่ตัวแปรอิสระทั้งสองตัว

สามารถอธิบายความแปรปรวนของการผลิตได้ร้อยละ 82.5 และมีเี่ยงล้าตั้ญทางสถิติที่ระดับความ

เชื่อม่ันร้อยละ 99 การทดสอบสหสัมพันธ์เี่ยงอนุกรมเวลา ผลปรากฏว่า ไม่มีปัญหาสหสัมพันธ์

เี่ยงอนุกรมเวลา ส่วนการทดสอบเี่ยงล้าตั้ญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรทั้งสอง ปรากฏว่า

ค่าสัมประสิทธิ์ทั้งสองตัวแปรมีเี่ยงล้าตั้ญอยู่ในระดับที่สูงมาก ถึงแม้ว่าสัมประสิทธิ์ของราคาขายส่งกึ่งสัด

ที่แท้จริงจะให้ค่าสถิติ t น้อยกว่าค่าสถิติ t ของสัมประสิทธิ์การผลิตกึ่งสัดແ่้ซึ่ในปีที่ผ่านมา แต่

¹ ช่วงเวลาศึกษาจะแตกต่างจากขอบเขตการวิจัยเล็กน้อย จาก พ.ศ. 2529-2531 เป็น พ.ศ.
 2529-2530

สมการ	ค่าสัมประสิทธิ์					R ²	R ⁻²	S.E.	D.W.	F
	constant	ln(Pdt/WPI _t)	lnQ _{t-1}	ln(NI _t /CPI _t /POP _t)	ln(Pxt/WPI _t)					
(1) การผลิต lnQ _t	2.265	0.582 (1.901)**	0.572 (2.661)***			0.825	0.805	0.239	2.423	42.296***
(2) อุปสงค์ภายใน ประเทศ/หัว ln(C _t /POP _t)	-0.477	-0.102 (-0.202)NS	2.200 (2.499)***			0.732	0.702	0.269	1.502	24.584***
(3) อุปสงค์เพื่อ การส่งออก lnX _t	12.591			-0.354 (-1.326)*		0.799	0.775	0.246	2.603	33.769***
(4) ความสัมพันธ์ ของราคา Pd _t	7.659				0.270 (6.903)***	0.715	0.699	7.372	1.196	47.657***

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บเป็นค่าสถิติ t
 NS ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
 * ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.1
 ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05
 *** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ราคาขายส่งกุ้งสดที่แท้จริงมีผลกระทบต่อการผลิตกุ้งสดแช่แข็งมากกว่าผลกระทบของการผลิตกุ้งสดแช่แข็งในปีที่ผ่านมา เมื่อพิจารณาค่าความยืดหยุ่นของการผลิตกุ้งสดแช่แข็ง เมื่อราคาขายส่งกุ้งสดที่แท้จริง และปริมาณการผลิตกุ้งสดแช่แข็งในปีที่ผ่านมาเปลี่ยนแปลงเท่ากับ 0.582 และ 0.572 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ทั้งสองตัวแปรให้ค่าความยืดหยุ่นต่ำมาก (inelastic) ส่วนอัตราดอกเบี้ยในท้องตลาดของปีที่ผ่านมาไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยในอดีตของประเทศไทยถูกกำหนดให้อยู่ในอัตราที่คงที่ และเปลี่ยนแปลงน้อยมาก ฉะนั้นอัตราดอกเบี้ยจึงไม่ได้แสดงพฤติกรรมที่แท้จริงทางการตลาดทุนออกมา

สมการอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งในประเทศต่อหัว¹

จากสมการ (2) จะเห็นได้ว่า ปริมาณอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศต่อหัวขึ้นกับราคาขายส่งกุ้งสดที่แท้จริงและรายได้ที่แท้จริงต่อหัว ซึ่งตัวแปรอิสระสามารถอธิบายความแปรปรวนของอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศต่อหัวได้ร้อยละ 73.2 และมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 นอกจากนี้ยังไม่มีปัญหาสหสัมพันธ์เชิงอนุกรมเวลาอีกด้วย แต่ค่าสถิติ t ของราคาขายส่งกุ้งสดที่แท้จริง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนเหตุที่ราคาส่งกุ้งสดไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจจะเป็นเนื่องจากความคลาดเคลื่อนของสัมประสิทธิ์ราคาขายส่งกุ้งสดมีค่าสูงทำให้ค่าทางสถิติ t มีค่าต่ำ จึงดูเหมือนไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้ง ๆ ที่ตามความเป็นจริง ราคาขายส่งกุ้งสด มีความสำคัญต่อการบริโภคในประเทศ

สำหรับค่าความยืดหยุ่นนั้นจะสังเกตได้ว่า ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศต่อหัวเมื่อคำนึงถึงราคาขายส่งกุ้งสดที่แท้จริงเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างต่ำ (inelastic) แต่ความยืดหยุ่นของอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งต่อหัวเมื่อคำนึงถึงรายได้ที่แท้จริงต่อหัวเปลี่ยนแปลงไปมีค่าสูงมาก (elastic) จึงแสดงว่าอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งในประเทศต่อหัวขึ้นกับการเปลี่ยนแปลงของรายได้ที่แท้จริงต่อหัวมากกว่าการเปลี่ยนแปลงราคาขายส่งกุ้งสดที่แท้จริงภายในประเทศ

¹ จากการประมาณสมการอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศ และสมการอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศต่อหัว ปรากฏว่าสมการหลังเหมาะสมกับข้อมูลที่มีในประเทศไทยมากกว่า

สมการอุปสงค์เพื่อการส่งออกกุ้งสดแช่แข็ง

จากสมการ (3) จะเห็นได้ว่า อุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งเพื่อการส่งออกขึ้นกับราคาส่งออก กุ้งสดแช่แข็งที่แท้จริงของไทย¹ โดยที่ราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็งที่แท้จริงสามารถอธิบายความแปรปรวน หรือการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งเพื่อการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งได้ร้อยละ 79.9 และมี นัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และ ไม่ปรากฏว่ามีปัญหาสหสัมพันธ์เชิงอนุกรมเวลา สำหรับการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็งที่แท้จริง แม้ว่าจะให้ระดับ ความเชื่อมั่นร้อยละ 90 เท่านั้น แต่เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมของสมการนี้พบว่า ค่า F-test ที่สูง มาก พอที่จะอธิบายการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์ฯ เพื่อการส่งออกได้ ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ต่างประเทศที่แท้จริงโดยปรับด้วยสัดส่วนของอัตราเงินเฟ้อของสหรัฐเทียบกับอัตราเงินเฟ้อของประเทศไทย พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากกุ้งสดแช่แข็งของประเทศไทยส่งออกไปจำหน่ายยังประเทศญี่ปุ่น สหรัฐฯ และประชาคมเศรษฐกิจยุโรป การพิจารณาอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่แท้จริง ระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐฯ (บาท/ดอลลาร์) อย่างเดียวไม่พอเพียงพอต่อการอธิบายการเปลี่ยนแปลง ปริมาณอุปสงค์ฯ เพื่อการส่งออกทั้งหมดทุกประเทศ ฉะนั้นจึงถูกตัดออกในการประมาณสมการครั้งนี้ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ฯเพื่อการส่งออกกุ้งต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็งที่แท้จริง มีค่าต่ำมาก (inelastic) จึงสามารถสรุปได้ว่า อุปสงค์ฯ เพื่อการส่งออกขึ้นกับราคาส่งออกกุ้งสด แช่แข็งที่แท้จริง แต่เมื่อราคาส่งออกฯ เปลี่ยนแปลง ปริมาณการส่งออกฯ จะไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก

¹ สมการที่ใช้ในข้อที่ 2 จะแตกต่างจากผลการศึกษาเพราะว่า จากการวิเคราะห์พบว่าถ้าปรับ ราคาส่งออกฯ ซึ่งเป็นเงินบาทด้วยดัชนีราคาขายส่งของไทย จะให้ผลทางสถิติที่ดีกว่าราคา ส่งออกฯ ที่ไม่ปรับด้วยดัชนีราคาขายส่ง เนื่องจากว่าผู้ส่งออกหรือผู้บริโภครายต่างประเทศ อาจจะมีแนวโน้มที่จะมองราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็งที่แท้จริง โดยตัดราคาที่เป็นบวกเนื่องจากเกิดจากสถานะ เงินเฟ้อออก

สมการความสัมพันธ์ของราคา

จากสมการ (4) จะเห็นได้ว่าราคาขายส่งกุ้งสดภายในประเทศของไทยขึ้นกับราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทย โดยที่ราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็งสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงราคาขายส่งกุ้งสดได้ร้อยละ 71.5 และมีนัยสำคัญทางสถิติร้อยละ 99 และค่า D.W. อยู่ในช่วงที่ไม่ทราบว่า มีสหสัมพันธ์เชิงอนุกรมเวลาหรือไม่ ส่วนการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็ง ปรากฏว่า สัมประสิทธิ์ X_1 มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

การวัดความสมบูรณ์ของแบบจำลอง¹

การวัดความสมบูรณ์ของแบบจำลอง โดยวัดความเหมาะสมของตัวแปรตามวิธีต่าง ๆ

คือ RMSE RMSPE MSE MPE และค่าสถิติ U ของ Theil มีรายละเอียดดังนี้

จากตารางที่ 15 ปรากฏว่า RMSE มีค่าสูงสุด เท่ากับ 1๓.๐5928๐ นับว่ามีค่าความคลาดเคลื่อนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และสำหรับค่า RMSE มีค่าสูงสุดเพียง 3.38146๐ ซึ่งนับว่ามีค่าคลาดเคลื่อนเพียงเล็กน้อย แต่เมื่อพิจารณาค่า MSE ของตัวแปร X_1 ก่อนข้างจะมีความคลาดเคลื่อนมากกว่าตัวแปรอื่น ๆ แต่เมื่อพิจารณาค่าสถิติ MPE และค่าสถิติ U ของ Theil ของตัวแปร X_1 แล้ว มีค่าคลาดเคลื่อนน้อยมาก

จากข้างต้นจึงสามารถสรุปได้ว่าแบบจำลอง X_1 ที่สร้างขึ้น สามารถกะประมาณ ได้ดีพอสมควร

ผลของการกีดกันทางการค้าที่มีต่อแบบจำลองกุ้งสดแช่แข็งของไทย

ในการศึกษาผลกระทบของการกีดกันทางการค้าที่มีต่อการผลิตกุ้งสดแช่แข็ง อุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศต่อหัว อุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งเพื่อการส่งออก และราคาขายส่งกุ้งสดภายในประเทศ

¹ สามารถหาค่าความคลาดเคลื่อนได้จากการเปรียบเทียบข้อมูลจริง (actual values) กับข้อมูลพื้นฐาน (base values) ซึ่งได้จากการวิเคราะห์แบบจำลองด้วยวิธีซิมูเลชัน เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 15 การวัดความสมบูรณ์ของแบบจำลองกึ่งสดแซ่แข็งของไทย

ตัวแปรภายใน

วิธี	P_{dt}	P_{st}	Q_t	X_t
RMSE	0.004430	5.534142	0.268342	10.053230
RMSPE	0.000725	2.610371	0.087664	3.331460
MSE	-0.004020	0.491111	-0.030480	168.497800
MPE	-0.000120	1.583297	-0.002380	18.258400
U ของ Thirl	0.000064	0.026782	0.013694	0.023448

ที่มา : (จากการคำนวณ)

โดยการสมมติให้ราคาส่งออกกึ่งสดแซ่แข็งของไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 (กล่าวแล้วในบทที่ 2) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการผลิตฯ อุปสงค์ฯ ภายในประเทศ อุปสงค์ฯ เพื่อการส่งออกและราคาขายส่งกึ่งสดแซ่ ในตารางที่ 16 ดังนี้คือ

ผลต่อการผลิตกึ่งสดแซ่แข็งในประเทศ

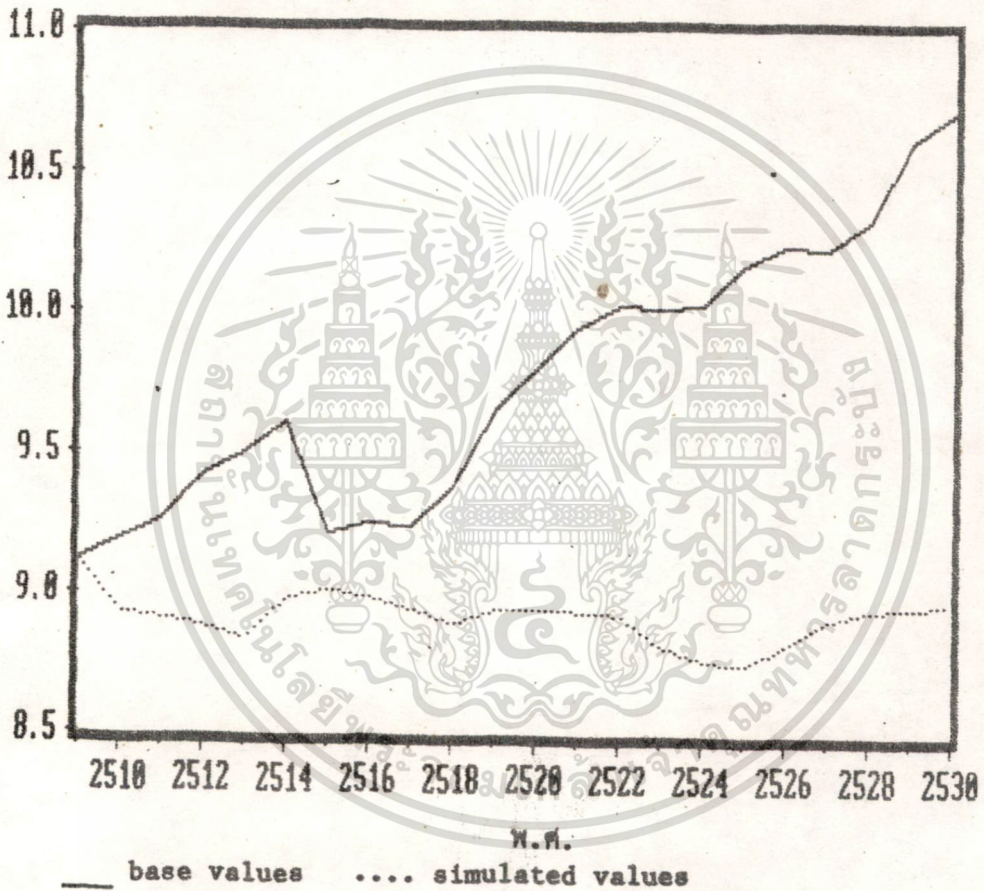
เมื่อการกีดกันทางการค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ผลปรากฏว่า ปริมาณการผลิตกึ่งสดแซ่แข็งลดลงโดยเฉลี่ยร้อยละ 8.500 ทั้งนี้โดยเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐาน ดังภาพที่ 2

ผลต่อราคาขายส่งกึ่งสดภายในประเทศ

เมื่อมีการกีดกันทางการค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ผลปรากฏว่าราคาขายส่งกึ่งสดในประเทศของไทยลดลงโดยเฉลี่ยร้อยละ 45.663 ทั้งนี้โดยเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐาน ดังภาพที่ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การผลิตกุ้งสดแช่แข็ง (ตัน)

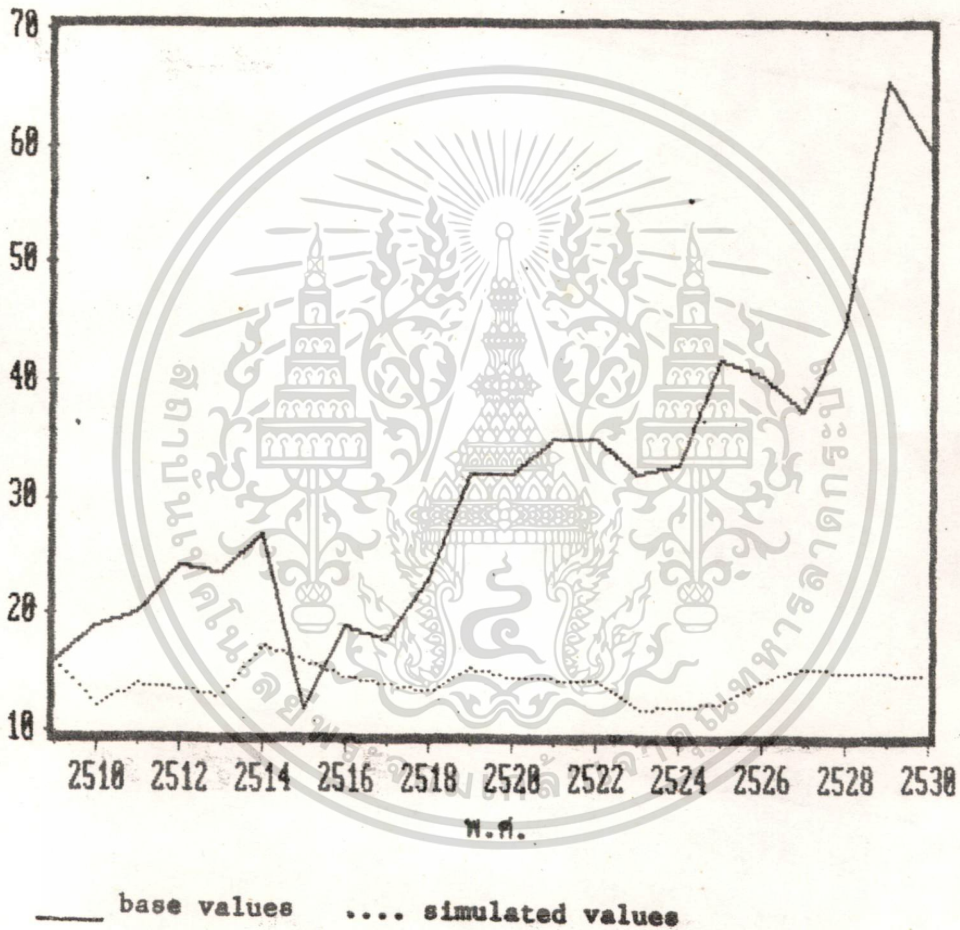

หมายเหตุ : ค่าอยู่ในรูปล็อกธรรมชาติ

ภาพที่ 2 การผลิตกุ้งสดแช่แข็งของไทยเมื่อมีการกีดกันทางการค้า เพิ่มขึ้นร้อยละ 20

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ราคาขายส่งกุ้งสดภายในประเทศ (บาท/กก.)

ภาพที่ 3 ราคาขายส่งกุ้งสดภายในประเทศเมื่อมีการกีดกัน
ทางการค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 20

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 16 การเปลี่ยนแปลงผลผลิตกุ้งสดแช่แข็ง อุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศต่อหัว อุปสงค์ กุ้งสดแช่แข็งเพื่อการส่งออก และราคาขายส่งกุ้งสดภายในประเทศ เมื่อสมมติให้มีการ กีดกันทางการค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ปี พ.ศ.2509-2530

ตัวแปรภายใน	ร้อยละของการเปลี่ยนแปลง
การผลิตฯ	- 8.500
ราคาขายส่งกุ้งสดภายในประเทศ	- 45.663
อุปสงค์ฯ ภายในประเทศต่อหัว	+ 1.493
อุปสงค์ฯ เพื่อการส่งออก	+ 0.004

ที่มา : (จากการคำนวณ)

ผลต่ออุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศต่อหัว

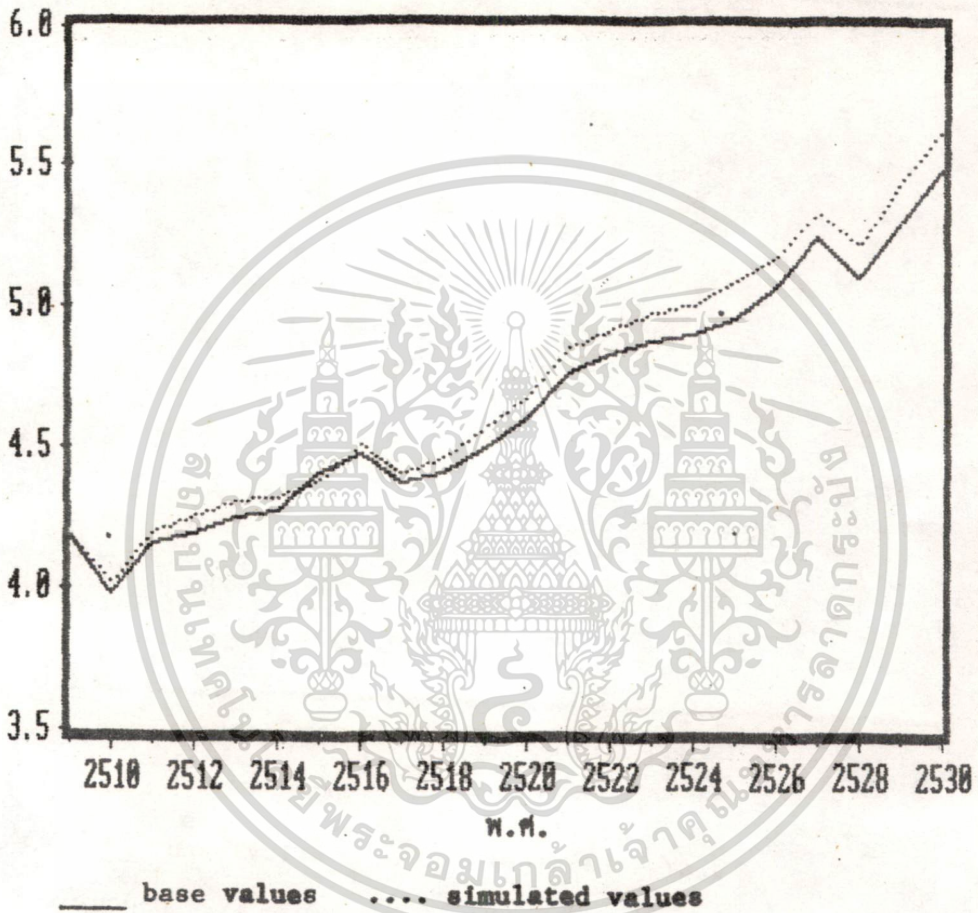
เมื่อมีการกีดกันทางการค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ผลปรากฏว่าปริมาณอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็ง ภายในประเทศต่อหัวเพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยร้อยละ 1.493 ทั้งนี้โดยเปรียบเทียบกับข้อมูลพื้นฐาน (ภาพที่ 4) ซึ่งมีผลเนื่องมาจากราคาขายส่งกุ้งสดภายในประเทศลดลงดังกล่าวแล้วข้างต้น

ผลต่ออุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งเพื่อการส่งออก

เมื่อมีการกีดกันทางการค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 จะมีผลให้ปริมาณอุปสงค์ฯเพื่อการ ส่งออกเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยเพียงร้อยละ 0.004 เท่านั้น สาเหตุที่ปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งยังคง เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยเป็นเพราะว่า แม้ว่าราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็งจากไทยจะสูงขึ้นเป็นเพราะต้นทุนที่ เกิดขึ้นจากการกีดกันทางการค้า แต่ผู้ส่งออกก็สามารถจะผลักดันต้นทุนนี้ให้ผู้นำเข้าหรือผู้บริโภคนั้น ในประเทศผู้นำเข้าได้เนื่องจากว่า ความยืดหยุ่นของอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งเพื่อการส่งออกเมื่อคำนึงถึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อุปสงค์ภายในประเทศ (กก./ล้านคน)

หมายเหตุ : ค่าอยู่ในรูปล็อกธรรมชาติ

ภาพที่ 4 อุปสงค์สูงสุดแห่งภายในประเทศเมื่อมีการคิดกัน
ทางการค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 20

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น. ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็งที่เปลี่ยนแปลงไปมีค่าเพียง -0.354 เท่านั้น ฉะนั้นเมื่อราคาส่งออกเพิ่มขึ้น ก็จะไม่ส่งผลต่อการนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งของประเทศผู้นำเข้ามากนัก จากภาพที่ 5 จะสังเกตได้อีกประการหนึ่งคือ เมื่อสมมติให้มีการกีดกันทางการค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ช่วงแรกของการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยจะลดลง หลังจากนั้นจะค่อยเพิ่มขึ้นจนมากกว่าข้อมูลพื้นฐานในที่สุด แต่เมื่อพิจารณาทั้งช่วงเวลาตั้งแต่ พ.ศ.2509-2530 แล้ว ปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ฉะนั้นจึงอาจสรุปได้จากผลการวิเคราะห์ว่า การกีดกันทางการค้าจะมีผลกระทบ มิใช่เพียงการส่งออกเท่านั้น แต่จะมีผลกระทบต่อการผลิตและราคาภายในประเทศของสินค้าด้วย ส่วนปริมาณการส่งออกของสินค้านั้นจะลดลงเล็กน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับว่า ความยืดหยุ่นของอุปสงค์สินค้านั้นเพื่อการส่งออกเมื่อคำนึงถึงราคาส่งออกของสินค้านั้นมีค่าสูงเพียงใด ถ้ายืดหยุ่นมากน่าจะมีผลให้ปริมาณการส่งออกลดลงมาก แต่ถ้ายืดหยุ่นน้อยจะมีผลต่อการส่งออกเพียงเล็กน้อยหรือไม่มีเลยก็ได้

ผลการพยากรณ์อุปสงค์ อุปทาน และราคาในอนาคต

จากตารางที่ 17 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

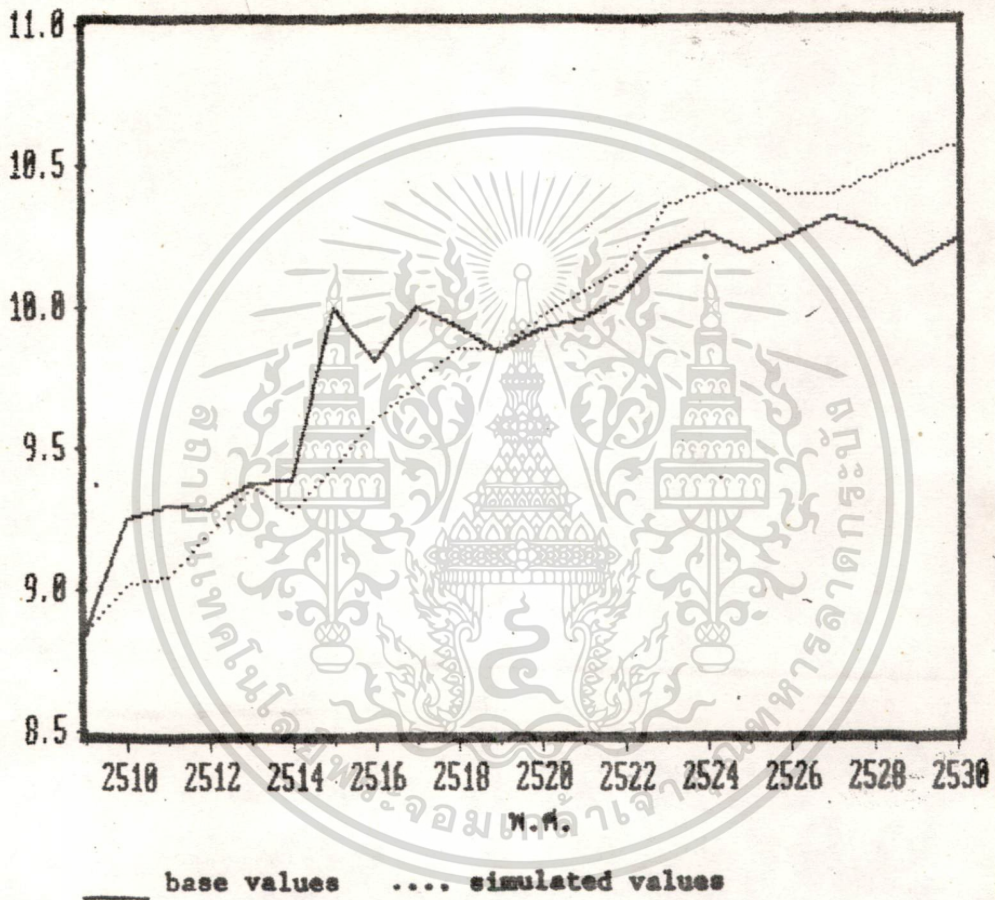
การผลิตกุ้งสดแช่แข็งจะลดลงจาก 41,683.47 ตันในปี พ.ศ.2531 เป็น 32,912.57 ตัน ในปี พ.ศ.2543 หรือผลิตโดยเฉลี่ยปีละ 34,654.49 ตัน

ราคาขายส่งกุ้งสดภายในประเทศ¹ จะลดลงไม่มากนักจากราคา 44.12 บาท/กก. ในปี พ.ศ.2531 เป็น 42.81 บาท/กก. ในปี พ.ศ.2543 หรือราคาขายส่งกุ้งสดโดยเฉลี่ย 43.15 บาท/กก.

¹ การพยากรณ์ในที่นี้จะสมมติว่า ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยในอดีต (พ.ศ.2509-2530) ไม่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต และใช้สมการแนวโน้มพยากรณ์ค่าตัวแปรภายในนอกในอนาคต (ผลการประมาณสมการอยู่ภาคผนวก ก.)

² ราคาขายส่งกุ้งสดภายในประเทศในที่นี้เป็นราคา mode ของกุ้งขนาดเล็ก

อุปสงค์เพื่อการส่งออก (ตัน)

หมายเหตุ : ค่าอยู่ในรูปล็อกธรรมชาติ

ภาพที่ 5 อุปสงค์สูงสุดแห่งชาติเพื่อการส่งออกเมื่อมีการปิดกั้น
ทางการค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 20

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศต่อหัวเพิ่มขึ้นจาก 0.26 กก./คน ในปี พ.ศ.2531 เป็น 0.45 กก./คน หรือบริโภคโดยเฉลี่ยต่อปี 0.35 กก./คน

สำหรับอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งเพื่อการส่งออก จะเพิ่มจาก 34,870.27 ตันในปี พ.ศ.2531 เป็น 42,824.25 ตันในปี พ.ศ.2543 หรือส่งออกโดยเฉลี่ยปีละ 39,217.96 ตัน

ตารางที่ 17 ผลการพยากรณ์การผลิต อุปสงค์ภายในประเทศ อุปสงค์เพื่อการส่งออก และ ราคาขายส่งกุ้งสดในช่วงปี พ.ศ.2531-2543

ปี พ.ศ.	ปริมาณการผลิต (ตัน)	ราคาขายส่งกุ้งสด (บาท/กก.)	อุปสงค์ภายในประเทศ		อุปสงค์เพื่อการ ส่งออก (ตัน)
			ต่อหัว (กก./คน)	ต่อหัว (กก./คน)	
2531	41683.47	44.12	0.26	34870.27	
2532	38137.75	43.75	0.27	35752.30	
2533	36120.28	43.49	0.28	36576.45	
2534	34925.41	43.30	0.29	37352.68	
2535	34195.86	43.16	0.31	38087.06	
2536	33739.00	43.06	0.32	38784.26	
2537	33446.41	42.98	0.34	39446.87	
2538	33254.98	42.93	0.36	40078.28	
2539	33127.53	42.89	0.38	40679.92	
2540	33041.51	42.86	0.39	41254.27	
2541	32982.42	42.83	0.41	41802.02	
2542	32941.21	42.82	0.43	42324.86	
2543	32912.57	42.81	0.45	42824.25	
เฉลี่ย	34654.49	43.15	0.35	39217.96	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การประมงได้เริ่มเข้ามามีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น และสินค้าสัตว์น้ำก็เป็นสินค้าออกที่สำคัญชนิดหนึ่งที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศปีละมาก ๆ เมื่อพิจารณาเฉพาะสินค้าสัตว์น้ำ กุ้งสดแช่แข็งของไทยเป็นสินค้าสำคัญอันดับสองรองจากอาหารทะเลกระป๋อง แต่มูลค่าและปริมาณส่งออกในส่วนแบ่งการตลาดโลกของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยประสบกับปัญหาการกีดกันทางการค้า ทั้งจากประเทศผู้นำเข้ากุ้งสดแช่แข็งจากไทย และประเทศผู้ส่งออกกุ้งสดแช่แข็งแข่งขันกับไทย

การกำหนดนโยบายต่าง ๆ ผู้กำหนดนโยบายจำเป็นต้องทราบขนาดของผลกระทบของการกีดกันทางการค้า ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการที่มีต่อการส่งออก การผลิตและการบริโภคกุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศ ตลอดจนราคาขายส่งกุ้งสดภายในประเทศ เพื่อให้มีนโยบายที่กำหนดมานั้น ก่อประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้

ตลาดที่สำคัญของกุ้งสดแช่แข็งของไทย ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐฯ รวมทั้งสองประเทศนี้ประมาณร้อยละ 69 ของการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งทั้งหมดของไทย ส่วนที่เหลือ ได้แก่ สิงคโปร์ อิตาลี สหราชอาณาจักร และออสเตรเลีย ตามลำดับ จากการศึกษาพบว่า ความยืดหยุ่นของการผลิตกุ้งสดแช่แข็งอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงราคาขายส่งกุ้งสดที่แท้จริงภายในประเทศมีค่าต่ำมาก กล่าวคือมีค่าเพียง ๒.582 ซึ่งแสดงว่าผู้ผลิตมีการตอบสนองต่อราคาราคาซื้อขายส่วนความยืดหยุ่นของการผลิตกุ้งสดแช่แข็งอันเนื่องมาจากปริมาณการผลิตในปีที่แล้วมีค่า ๑.572 แสดงว่ามีการปรับตัวค่อนข้างเร็วในการผลิตกุ้งสดแช่แข็งของผู้ผลิตกุ้งสดแช่แข็ง

ทางด้านอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศต่อหัวนั้น ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ฯ ภายในประเทศอันเนื่องมาจากราคาขายส่งกุ้งสดที่แท้จริงภายในประเทศเปลี่ยนแปลงมีค่าเท่ากับ -๑.1๐2 ซึ่งนับว่าต่ำมาก ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ฯ ภายในประเทศอันเนื่องมาจากรายได้ที่แท้จริงต่อหัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เปลี่ยนแปลงมีค่า 2.200 นับว่าการบริโภคกุ้งสดแช่แข็งของไทย รายได้ก็แท้จริงต่อหัวมีผลกระทบมากกว่าราคาขายส่งกุ้งสดภายในประเทศ

ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งเพื่อการส่งออกอันเนื่องมาจากราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็งที่แท้จริงมีค่าเท่ากับ -0.354 แสดงว่า ราคาส่งออกฯ ไม่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกมากนัก

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างราคาขายส่งกุ้งสดภายในประเทศ และราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็งนั้น ราคาทั้งสองมีความสัมพันธ์โดยให้ค่านัยสำคัญทางสถิติสูงมาก และค่าความยืดหยุ่นของราคาขายส่งกุ้งสดภายในประเทศ อันเนื่องมาจากราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็งมีค่า 0.780¹

เมื่อมีการกีดกันทางการค้าแบบทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 20 ผลปรากฏว่า การผลิตกุ้งสดแช่แข็งลดลงเฉลี่ยร้อยละ 8.500 อุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศต่อหัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.493 อุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งเพื่อการส่งออกเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 0.004 และราคาขายส่งกุ้งสดภายในประเทศลดลงเฉลี่ยร้อยละ 45.663

สุดท้ายคือ ผลการขยายการผลิตกุ้งสดแช่แข็ง อุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศต่อหัว อุปสงค์กุ้งสดแช่แข็งเพื่อการส่งออก และราคาขายส่งกุ้งสดภายในประเทศในช่วงปี พ.ศ. 2531-2543 ผลปรากฏว่า การผลิตกุ้งสดแช่แข็งเฉลี่ยปีละ 34,654.490 ตัน อุปสงค์ฯ ภายในประเทศต่อหัวเฉลี่ยปีละ 0.346 กก./คน อุปสงค์ฯ เพื่อการส่งออกเฉลี่ยปีละ 39,217.960 ตัน ราคาขายส่งกุ้งสดเฉลี่ย 43.153 บาท/กก.

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาการผลิตฯ อุปสงค์ฯภายในประเทศ อุปสงค์ฯเพื่อการส่งออก และราคาขายส่งกุ้งสดของไทย สามารถสรุปข้อเสนอแนะในประเด็นสำคัญได้ดังนี้

¹ โดยคิด ณ. ระดับค่าเฉลี่ย

1. จากผลการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าการกีดกันทางการค้าจะมีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งโดยเฉลี่ยแล้วน้อยมาก แต่ผลกระทบจะมีต่อผู้ผลิตกุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศ และจะมีผลต่อเนื่องไปยังผู้ผลิตกุ้งสดภายในประเทศค่อนข้างสูง ฉะนั้นทางหนึ่งที่จะแก้ไขได้ก็คือการกระจายตลาดส่งออกกุ้งสดแช่แข็งไปยังตลาดต่างประเทศมากขึ้น โดยไม่ยึดเฉพาะตลาดญี่ปุ่น สหรัฐฯ และประชาคมเศรษฐกิจยุโรปเท่านั้น เพราะถ้ายึดตลาดไม่กี่แห่ง โอกาสที่จะถูกกีดกันทางการค้า และจะเกิดผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งโดยส่วนรวมค่อนข้างรุนแรงกว่าการส่งไปขายยังตลาดของหลายประเทศ

2. จากผลการวิเคราะห์ลักษณะของการกีดกันทางการค้าพบว่า ส่วนใหญ่ปัญหาการกีดกันทางการค้าจะเกี่ยวข้องกับคุณภาพสินค้า ฉะนั้นจึงจำเป็นจะต้องควบคุมคุณภาพสินค้ากันอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง จะเป็นผลให้เกิดการยอมรับจากประเทศผู้นำเข้าเข้ามาเพิ่มขึ้นได้

3. จากการศึกษา จะสังเกตได้ประการหนึ่งก็คือ การกีดกันทางการค้าไม่จำเป็นจะมีสาเหตุมาจากประเทศผู้นำเข้าเข้าด้านเดียว การกีดกันทางการค้าอาจจะมิสาเหตุมาจากประเทศผู้ผลิตและส่งออกกุ้งสดแช่แข็งด้วย ซึ่งประเทศเหล่านี้จะให้ความช่วยเหลือผู้ผลิตภายในประเทศของตนทั้งทางตรงและทางอ้อม จึงจำเป็นที่ภาครัฐบาลของไทยควรจะไปช่วยเหลือผู้ผลิตกุ้งสดแช่แข็งภายในประเทศ ทางด้านข้อมูล ด้านคุณภาพและข้อกำหนดเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้สารผสมของอาหารส่งออก ตลอดจนเข้าไปมีบทบาทในการอบรมและดูแลเกี่ยวกับเทคนิคการผลิตและระบบสุขลักษณะการแปรรูปกุ้งสดแช่แข็งแก่ผู้ผลิต เพื่อให้สามารถรักษาคุณภาพสินค้าให้คงเดิมและลดการสูญเสียให้มากที่สุด ซึ่งจะมีผลให้ต้นทุนการผลิตและส่งออกลดลงตามไปด้วย และจะเป็นผลดีต่อการแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ โดยอ้อม

เอกสารอ้างอิง

กรมประมง. 2513-2532. สถิติการประมงแห่งประเทศไทย ปี 2511-2530. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การขายและการซื้อแห่งประเทศไทย.

กรมศุลกากร. 2533. สถิติการส่งออก-นำเข้าสินค้าประเทศไทย. (อัดสำเนา)

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. 2529. คู่มือพ่อค้าส่งออก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ข่าวพาณิชย์.

ชูศักดิ์ แสงธรรม. 2532. กุ้งกุลาดำ. กรุงเทพฯ : บริษัทสามัคคีสาสน์ จำกัด.

ทวี จินตกรรม. 2533. "เป้าหมายการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล ปี 2533". วารสารเศรษฐกิจ

การเกษตร. 36 (กุมภาพันธ์ 2533) : 7-14.

โรนาม. 2531. "กุ้งสุดแซ่แข็ง". ข่าวประมงเหนือราวประมง. 12(12) : 18-26.

_____. 2531. "จับตาคู่แข่งกุ้งไทยในตลาดโลก". ประชาชาติธุรกิจ. (22 มิถุนายน 2531) :
29, 31.

_____. 2531. "ส่งออกสัตว์น้ำหายใจคลองขึ้น". สุสานเศรษฐกิจ. (30 พฤษภาคม - 4 มิถุนายน
2531) : 7, 9.

มนตรีรา อัมพะเศวต. 2530. วิเคราะห์ตลาดกุ้งไทยในปัจจุบัน. กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (อัดสำเนา)

วิรัช กระแสร์นัต. 2530. แบบจำลองเศรษฐกิจมิติกุ้งสดแช่แข็งของไทย : การวิเคราะห์กรณี
ศึกษา. วิทยาลัยบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศูนย์ข้อมูลอีบีซีไอ. 2532. เจาะตลาดอาหารส่งออก. กรุงเทพฯ : สนิพวิงการพิมพ์.

ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. 2530. รายงานผลการสัมมนาภาครัฐบาล

และภาคเอกชน เรื่อง "อนาคตประมงไทย". 4-6 มิถุนายน 2530. กรุงเทพฯ : พลนัท
การพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. 2530. สถิติโรงงานผลิตสัตว์น้ำแช่แข็ง. กรุงเทพฯ.
(อัดสำเนา).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2527. รายได้ประชาชาติของ
ประเทศไทย.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2526. การตลาดสินค้าสัตว์น้ำทะเล. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
(อัดสำเนา).

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2531. นโยบายการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล. กระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์. (อัดสำเนา).

FAO. 1986-1988. *FAO Yearbook of Fishery Statistics*.

Infofishtrade News Globefish AMS 10205 10206. 1988. "Shrimps'88".

Japan External Trade Organization. 1988. "Access to Japan's Import Market".

Tradescape 1. (June 1988). Tokyo, Japan.

Menzie, E.L. and B.E. Prentice. 1987. "Formal and Informal Barriers to
Trade in Agricultural Products, Canada-United States". *American
Journal of Agricultural Economics*. 69 (December 1987) : 946-951.

Nerlove, M. 1956. "Estimates of the Elasticities of Supply of Selected
Agricultural Commodities". *Journal of Farm Economics*. 38 (October
1950) : 495-509.

Nerlove, M. 1979. "The Dynamics of Supply : Retrospect and Praspsect".
American Journal of Agricultural Economics. 61 (December 1979) :
874-888.

Pindyck, R. S. and D. L. Rubinfeld. 1981. *Econometric Models and
Economic Forecasts*. New York : McGraw-Hill Book Co., Inc.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก.

ตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่ 1 ผลการกะประมาณสมการแนวโน้มตัวแปรภายนอกในแบบจำลอง¹

สมการที่	สัมประสิทธิ์ของสมการ						
	constant	T	R ²	R ⁻²	S.E.	D.W.	F
(1) Pxt	8.5094	6.7658 (10.7710)***	0.9206	0.9118	12.5134	1.5918	104.3746***
(2) WPI _t	6.8560	5.2068 (6.5575)***	0.9782	0.9757	4.9708	0.9760	403.1980***
(3) NI _t /POP _t	6.2449	0.5092 (4.2899)***	0.9575	0.9525	0.5589	1.9399	191.3732***
(4) POP _t	31.9946	+ 0.9841 (21.3279)***	0.9993	0.9993	0.1702	1.8287	13818.2200***

¹ สมการจะแตกต่างจากบทที่ 2 เล็กน้อย จาก $y = ae^{bt}$ เป็น $y = a + bt$ เนื่องจากให้สมการที่เหมาะสมกว่า

หมายเหตุ ค่าในวงเล็บเป็นค่าสถิติ t

*** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ที่มา : (จากการคำนวณ)

